

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛНА МАЛА МАТУРА
ШКОЛСКА 2022/23. ГОДИНА**

АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИКА БОШЊАЧКОГ НАРОДА

Септембар, 2023. године

Експериментална мала матура – анализа резултата

РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

**АНАЛИЗА УЧЕНИЧКИХ ПОСТИГНУЋА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ЈЕЗИКА
БОШЊАЧКОГ НАРОДА ОСТВАРЕНИХ НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОЈ МАЛОЈ МАТУРИ**

Мр Силва Добраш, инспектор-просвјетни савјетник за вредновање квалитета васпитно-образовног рада

Експериментална мала матура – анализа резултата

Садржај:

УВОД.....	4
Циљеви експерименталне мале матуре су:.....	4
Процедура експерименталне мале матуре предвиђа:	4
Задаци.....	5
Припрема за провођење експерименталне мале матуре.....	5
Организација, ток провођења и задаци за провјеру ученичких постигнућа у оквиру експерименталне мале матуре	6
<i>I РЕЗУЛТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ МАЛЕ МАТУРЕ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА.....</i>	9
Резултати из наставног предмета Српски језик (93 школе)	9
<i>II ПРЕГЛЕД ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОЈ МАЛОЈ МАТУРИ ПО РЕГИЈАМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ</i>	20
РЕГИЈА БАЊА ЛУКА	20
РЕГИЈА ПРИЈЕДОР	21
РЕГИЈА ДОБОЈ	22
РЕГИЈА СЕМБЕРИЈА.....	23
РЕГИЈА БИРАЧ	23
РЕГИЈА САРАЈЕВСКО-РОМАНИЈСКА	24
РЕГИЈА ХЕРЦЕГОВИНА	24
<i>III УПОРЕДНА АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ МАЛЕ МАТУРЕ У ШКОЛСКОЈ 2018/19. И 2022/23. ГОДИНИ</i>	26
<i>IV РЕЗУЛТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ МАЛЕ МАТУРЕ ИЗ ЈЕЗИКА БОШЊАЧКОГ НАРОДА</i>	29
<i>ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ИЗ ЈЕЗИКА БОШЊАЧКОГ НАРОДА ПО ШКОЛАМА</i>	32
ЗАКЉУЧЦИ.....	33
ПРЕПОРУКЕ.....	35

Експериментална мала матура – анализа резултата

УВОД

Републички педагошки завод је у складу са својим надлежностима и пословима дефинисаним Годишњим програмом рада у школској 2022/23 години, те у складу са стратешким циљем који подразумева подизање и унапређивање квалитета предшколског и основног васпитања и образовања, припремио и организовао експерименталну малу матуру из српског језика и језика бошњачког народа у 9. разреду.

Експерименталном малом матуrom обухваћене су 93 школе, и то провјери из српског језика приступило је 3870 ученика из 93 школе, односно 97.36% ученика из узорка, а одсуствовало је 105 ученика, док је из узорка школа чији ученици изучавају језик бошњачког народа експерименталној малој матури приступило 136 ученика, у процентима 96.32%.

Експериментална мала матура је проведена **7. јуна 2023. године** из наставних предмета Српски језик и Језик бошњачког народа у складу са Стручним упутством, те посебним упутствима која третирају ову процедуру. Школе су резултате користиле за властите потребе анализирајући не само процедуру него и показано знање ученика.

Циљеви експерименталне мале матуре су:

- Утврђивање степена остварености исхода учења дефинисаних наставним планом и програмом из наведених предмета
- Навикавање ученика на рјешавање низа задатака објективног типа, поштовање правила и процедуре
- Утврђивање способности ученика за рјешавање одређених типова задатака
- Повећање објективности вредновања постигнућа ученика
- Овладавање процесима и процедурама провођења мале матуре у свим школама у Републици Српској

Процедура експерименталне мале матуре предвиђа:

- Да ученици рјешавају задатке у школи у којој завршавају девети разред
- Да су тестатори наставници који раде у школи у којој се врши вредновање
- Да су чланови комисија за исправљање и бодовање ученичких постигнућа наставници из других школа
- Да се овлада процесом супервизије (супервизори тестатора и супервизори комисија за исправљање и бодовање ученичких радова)
- Да се радови ученика исправљају и бодују комисијски у центрима за бодовање
- Да сви ученици рјешавају задатке у исто вријеме у истој просторији
- Ученици рјешавају низове од 20 задатака објективног типа који провјеравају оствареност исхода предвиђених наставним програмом, а који су подијељени у три нивоа сложености; - основни, средњи и напредни

Експериментална мала матура – анализа резултата

Задаци

Реализација експерименталне мале матуре подразумејувала је следеће задатке:

1. Израду Плана активности за провођење експерименталне мале матуре
2. Припрема збирке задатака из српског језика и језика бошњачког народа
3. Допуна Стручног упутства за провођење процедуре којим се дефинишу права и обавезе свих учесника у процесу експерименталне мале матуре
4. Допуна посебних упутстава за све учеснике процеса
5. Дефинисање узорка школа које ће бити обухваћене процедуром
6. Именовање комисија (Републичке и регионалних)
7. Припрема азбучних спискова ученика који приступају експерименталној малој матури
8. Припрема спискова наставника тестатора и наставника супервизора тестатора
9. Именовање супервизора тестатора
10. Припрема спискова супервизора комисија и спискова наставника који ће вршити прегледање и бодовање ученичких радова и
11. Одређивање центара за бодовање
12. Обука директора и педагога школа које су обухваћене процедуром
13. Припрема спецификације задатака која подразумејева равномјерну расподелу задатака по нивоима и предметним подручјима
14. Креирање модела НЗОТ-а са рјешењима и табеле за унос резултата
15. Штампање НЗОТ-а и осталих материјала
16. Провођење процедуре експерименталне мале матуре
17. Прикупљање и обрада података
18. Анализа резултата
19. Закључци и препоруке

Припрема за провођење експерименталне мале матуре

Припреме за реализацију послова који се односе на провођење експерименталне мале матуре из наставног предмета Српски језик и Језик бошњачког народа подразумејувале су формирање Републичке комисије (8 чланова), те 7 регионалних комисија (укупно 33 члана) у чијем саставу су били инспектори-просвјетни савјетници и директори школа, најчешће предсједници регионалних Актива директора. Комисијска припрема низова задатака објективног типа подразумејувала је рад двије комисије (21. априла 2023. године израда приједлога низа задатака објективног типа из српског језика и 12. маја 2023. године из језика бошњачког народа).

Комисије су радиле на дефинисању спецификације задатака, а потом су приступиле избору задатака према утврђеној спецификацији. Овдје је важно напоменути да је за разлику од збирке задатака из српског језика, збирка задатака језика бошњачког народа конципирана без утврђених нивоа тежине задатака.

Табела 1

Регија	Број чланова комисија за бодовање задатака из српског језика и	Број супервизора комисија за бодовање	Број супервизора тестатора	Број центара за исправљање ученичких радова
Бања Лука	45	9	29	9
Приједор	39	6	29	6
Добој	27	5	17	5
Семберија	18	2	9	2
Бирач	12	2	8	2
Сарајевско-романијска регија	18	3	13	3
Херцеговина	12	2	5	1
УКУПНО	171	29	110	28

Из наведеног табеларног прегледа се види да је на провођењу експерименталне мале матуре из наставног предмета Српски језик у **93** основне школе на подручју Републике Српске било ангажовано **804** наставника међу којима је **110** наставника супервизора тестатора, **171** наставник српског језика и језика бошњачког народа који су били чланови комисија за исправљање и бодовање, те **29** наставника који су били супервизори комисија за исправљање и бодовање ученичких радова.

Прегледање и бодовање ученичких радова обављено у **28** центара за прегледање и бодовање ученичких радова.

Организација, ток провођења и задаци за провјеру ученичких постигнућа у оквиру експерименталне мале матуре

Изради низова задатака објективног типа из наставних предмета Српски језик и Језик бошњачког народа ученици школа које су обухваћене овом процедуром приступили су **7. јуна 2023. године у 10.00 часова**.

Дан раније регионалне комисије су школама доставиле све упутствима предвиђене материјале (распореди комисија за бодовање ученичких радова, распореди супервизора и центара за исправљање и бодовање ученичких радова), а предсједници школских комисија или овлашћена лица су материјале са низовима задатака објективног типа преузели благовремено на дан израде задатака. Процедура мале матуре је почела на вријеме и завршила се у складу са предвиђеним роком.

Републичка комисија, регионалне и школске комисије, комисије за бодовање ученичких радова, тестатори, супервизори комисија за бодовање ученичких радова и супервизори тестатора на вријеме су стигли на своја радна мјеста тог дана и благовремено су обавили предвиђене послове.

За провјеру из наставног предмета Српски језик у оквиру експерименталне мале матуре сачињена су два низа задатака објективног типа подијељених на три нивоа сложености (задаци основног, средњег и задаци напредног нивоа сложености) уз напомену да је 10 задатака преузето из ученицима доступне збирке задатака, а 10 задатака су нови и до тада непознати.

Експериментална мала матура – анализа резултата

Од по два низа задатака објективног типа које је сачинила одговарајућа комисија наставника српског језика и језика бошњачког народа, инспектори-просвјетни савјетници у Републичком педагошком заводу су се након непосредних консултација определијели за један од понуђених низова за оба предмета.

Слиједи структура одабраног низа задатака из српског језика по нивоима сложености.

Табела 2

Структура задатака из српског језика		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
5	9	6

Из горе наведене структуре јасно је да се комисија за израду и конструкцију задатака држала препорука које су усвојене током обука проведених у сарадњи са Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања Републике Србије. Од ученика се очекивало да рјешавају задатке вишеструког избора и кратког одговора, те отвореног и затвореног типа и то пет (5) основног, девет (9) средњег и шест (6) напредног нивоа сложености. Низ задатака објективног типа садржао је двадесет (20) задатака.

Табела која слиједи прецизније појашњава структуру задатака кад је ријеч о нивоима сложености.

Табела 3

Ниво сложености	Број задатка
Основни ниво	4, 5, 10, 15, 16
Средњи ниво	1, 2, 3, 6, 7, 11, 12, 17, 18,
Напредни ниво	8, 9, 13, 14, 19, 20

Табела 3 приказује нивое сложености одређених задатака у низу задатака објективног типа којим су провјеравани нивои усвојености исхода знања предвиђених наставним програмом предмета Српски језик.

Табела 4

Подручје	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Граматика	4, 5	6, 7	8, 9
Правопис	10	11, 12	13, 14
Књижевност	15, 16	17, 18	19, 20
Полазни текст	/	1, 2, 3	/

У Табели 4 приказана је детаљна спецификација задатака из српског језика у којој је очита подјела задатака на подручја и нивое сложености, те број задатка у самом низу који су ученици рјешавали.

Табела 5

Нови задаци	Задаци из збирке
1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 18, 19	4, 6, 8, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20

У Табели 5 приказани су бројеви задатака који су у низу задатака објективног типа из српског језика и представља спецификацију задатака на нове (непознате) задатке и задатке из збирке (познате задатке).

Када је ријеч о структури низа задатака из језика бошњачког народа комисија за конструкцију задатака у чијем саставу су били наставници овог предмета је утврдила да она изгледа како је приказано у Табели 6. Од ученика се очекивало да рјешавају задатке вишеструког избора и кратког одговора, те отвореног и затвореног типа задатака и то пет (5) задатака основног, девет (9) средњег и шест (6) напредног нивоа.

Табела 6

Структура задатака из језика бошњачког народа		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
5	9	6

У Табели 7 приказана је прецизнија структура низа задатака језика бошњачког народа која интерпретира податке о заступљености појединих подручја предмета Језик бошњачког народа са одговарајућим бројем задатака.

Табела 7

Подручје	Број задатака
Граматика	7
Књижевност	7
Правопис	3
Задаци са полазним текстом	3

У Табели 7 уочава се уравнотежена подјела задатака са процентом заступљености датих подручја у наставном програму предмета Језик бошњачког народа од шестог до деветог разреда.

Табела 8

Нови задаци	Задаци из збирке
1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17, 18, 19	5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 20

У Табели 8 приказани су бројеви задатака који су у низу задатака објективног типа из језика бошњачког народа и представља спецификацију задатака на нове (непознате) задатке и задатке из збирке (познате задатке).

Експериментална мала матура – анализа резултата I РЕЗУЛТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ МАЛЕ МАТУРЕ ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Укупни резултати постигнути наведеној експерименталној малој матури из наставних предмета Српски језик и Језик бошњачког народа биће изражени по нивоима успјешности који су дефинисани на следећи начин:

0 – 44%	не задовољава
45 – 54%	низак ниво
55 – 74%	средњи ниво
75 – 100%	висок ниво постигнућа

Овим нивоима се описују захтјеви различите тежине и обима знања од једноставних ка сложеним.

Након објављивања коначних резултата експерименталне мале матуре у школама, резултати су обрађени у оквиру регионалних комисија за провођење експерименталне мале матуре и достављени Републичкој комисији која је извршила одговарајућу анализу како је у наставку и представљено.

Резултати из наставног предмета Српски језик (93 школе)

Табела 9

Ранг	Регија	Број ученика			Присуство ученика %		Укупно бодова	%
		У	П	О	П	О		
1.	Херцеговина	333	328	5	98,5	1,5	3549	54,10
2.	Сарајевско -романијска	428	408	20	95,33	4,67	3884	47,60
3.	Приједор	927	907	20	97,84	2,16	8410	46,36
4.	Бања Лука	971	943	28	97,12	2,88	8625	45,73
5.	Добој	633	617	16	97,47	2,53	5130	41,57
6.	Семберија	375	365	10	97,33	2,67	2979	40,81
7.	Бирач	308	305	3	99,03	0,97	2347	38,40
РЕПУБЛИКА СРПСКА		3975	3873	102	97,43	2,57	34924	45,09

У Табели 9 приказани су резултати из наставног предмета Српски језик који су остварени на експерименталној малој матури ученика 93 основне школе у Републици Српској. Укупан проценат ријешености задатака је **45.09%** што припада ниском нивоу постигнућа. Остварени ниво постигнућа није задовољавајући премда су све процедуре значајно унапријеђене, но не може се са сигурношћу тврдити да су ученици довољно озбиљно схватили припрему и рад на задацима. Дистрибуција резултата по регијама показује да су ученици из регије Херцеговина најуспјешнији са средњим нивоом постигнућа од **54.10%**, док су ученици регије Бирач показали најлошији резултат са нивоом не задовољава од **38.40%**.

Када је ријеч о оствареним постигнућима из наставног предмета Српски језик на подручју појединих регија онда се констатује да су изнад републичког просјека показали успјех ученици на

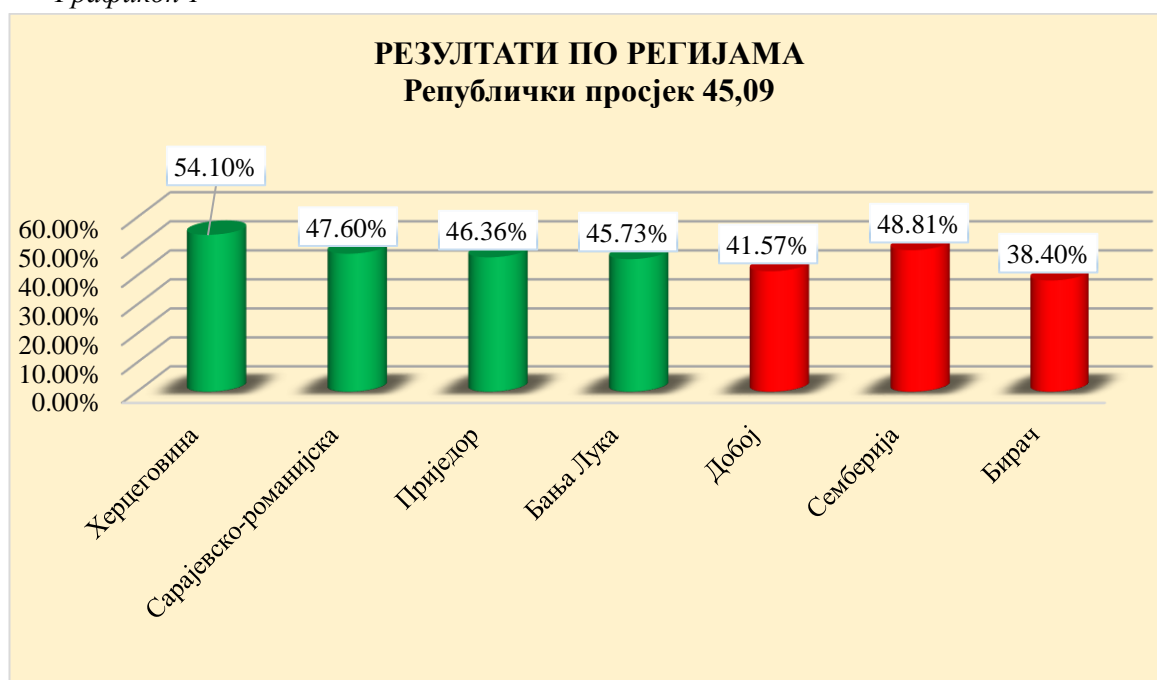
Експериментална мала матура – анализа резултата

регијама Херцеговина, Сарајевско-романијска регија, Приједор и Бања Лука (**низак ниво постигнућа**), а ученици из регија Добој, Семберија и Бирач су остварили резултате који су испод републичког просјека и припадају нивоу постигнућа **не задовољава**.

Иако из представљених податак видимо да су ученици регије Херцеговина показали највиши ниво постигнућа (54.10% ријешеност задатака) тај ниво и даље припада ниском нивоу постигнућа. Ученици регије Бирач (300 ученика приступило провјери) показали су најнижи ниво постигнућа од свих ученика који су били обухваћени овом процедуром (38.48% - ниво не задовољава).

Графикон који слиједи илустративно показује укупан проценат освојених бодова који је остварен у појединим регијама.

Графикон 1

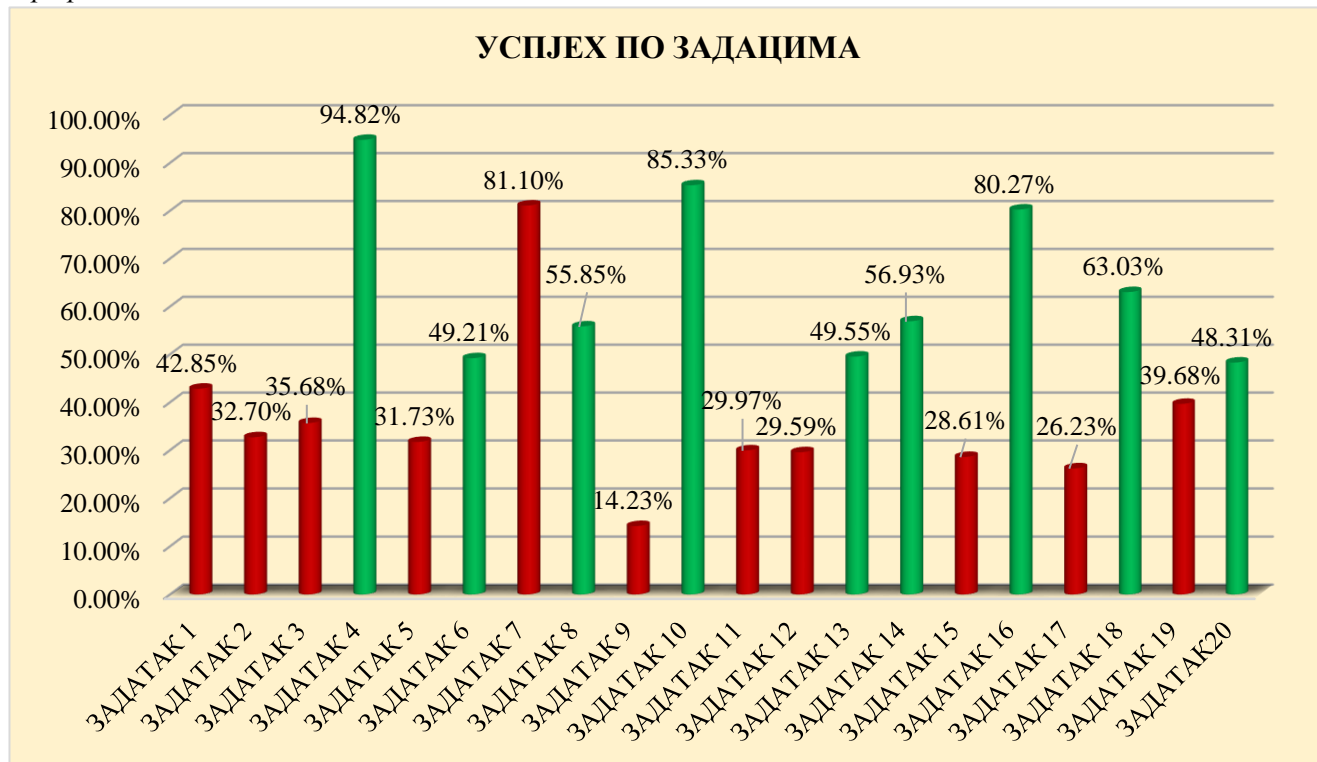
Табела 10 приказује проценат ријешености свих задатака из српског језика из које је видљиво да је са процентом **94.82%** најбоље ријешен **4. задатак**, задатак из граматике основног нивоа, док је **7. задатак** са процентом ријешености **8.11%** најлошије ријешен задатак, задатак средњег нивоа из граматике.

Табела 10

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
42,85%	32,70%	35,68%	94,82%	31,73%	49,21%	8,11%	55,85%	14,23%	85,33%	28,97%	29,59%	49,55%	56,93%	28,61%	80,27%	26,23%	63,03%	39,68%	48,31%

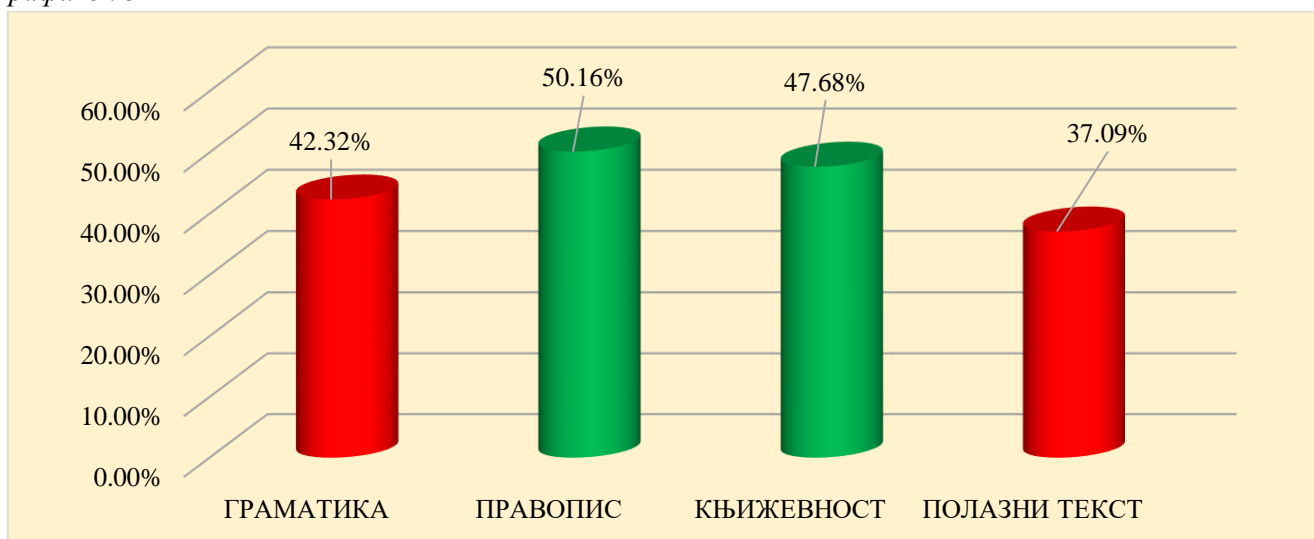
У Табели 10 уочавамо велику разлику у проценту ријешености задатака који се односе на полазни текст у односу на задатке који су основног нивоа тежине, а припадају наставном подручју књижевност иако су и једни и други задаци који провјеравају исходе учења истог подручја.

Графикон 2

Графикон 2 приказује проценте ријешености низа задатака објективног типа из српског језика. У низу задатака који је рјешаван, девет (9) задатака је ријешено са процентом који је виши од укупног републичког просјека, док је једанаест (11) задатака са значајно ниским процентом ријешености. Из графикана је видљиво да је задатак 4 најбоље ријешен задатак са процентом ријешености 94.82%, док је задатак 7 најлошије ријешен задатак са процентом ријешености 8.11%, узевши у обзир да је овај задатак из збирке и да је био познат ученицима.

Графикон 3

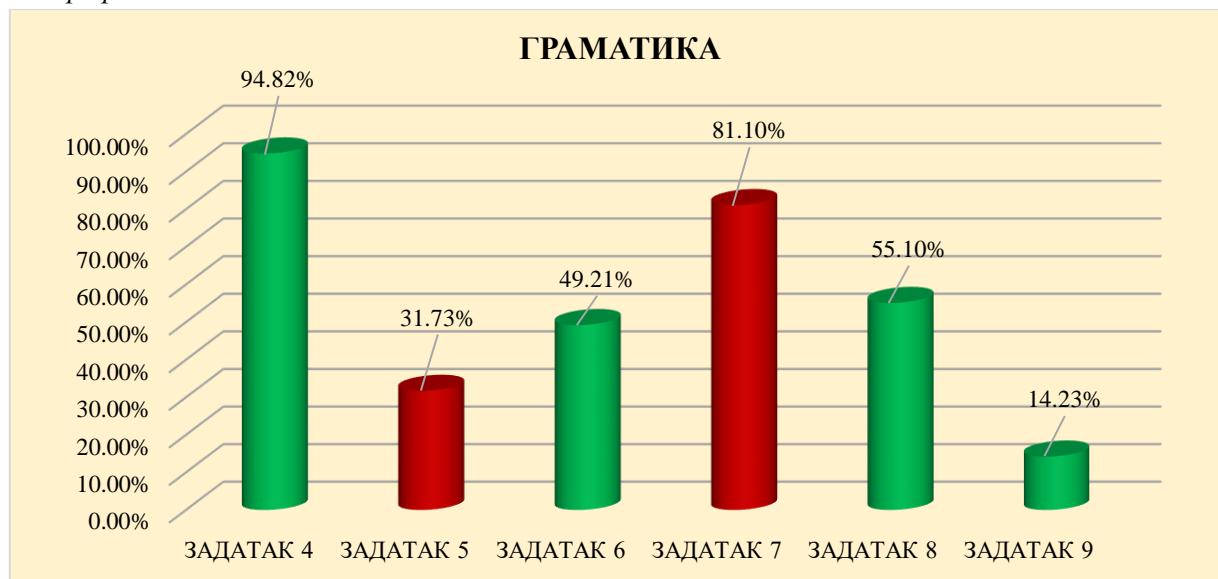

Експериментална мала матура – анализа резултата

Графикон 3 представља проценте ријешености задатака према предметним подручјима која дефинише наставни програм предмета Српски језик, те проценат ријешености три задатка на основу полазног текста. Уочава се проценат ријешености 37.09% за задатке који се односе на полазни текст као најнижи ниво, док су са процентом 50.16% најбоље ријешени задаци из правописа (5 задатака), те задаци из књижевности са процентом 47.68%. Ако се узме у обзир број часова предвиђен наставним планом и програмом за српски језик онда се уочава да је ниво ријешености 50.16% за задатке из правописа низак ниво постигнућа којим се не може бити задовољан.

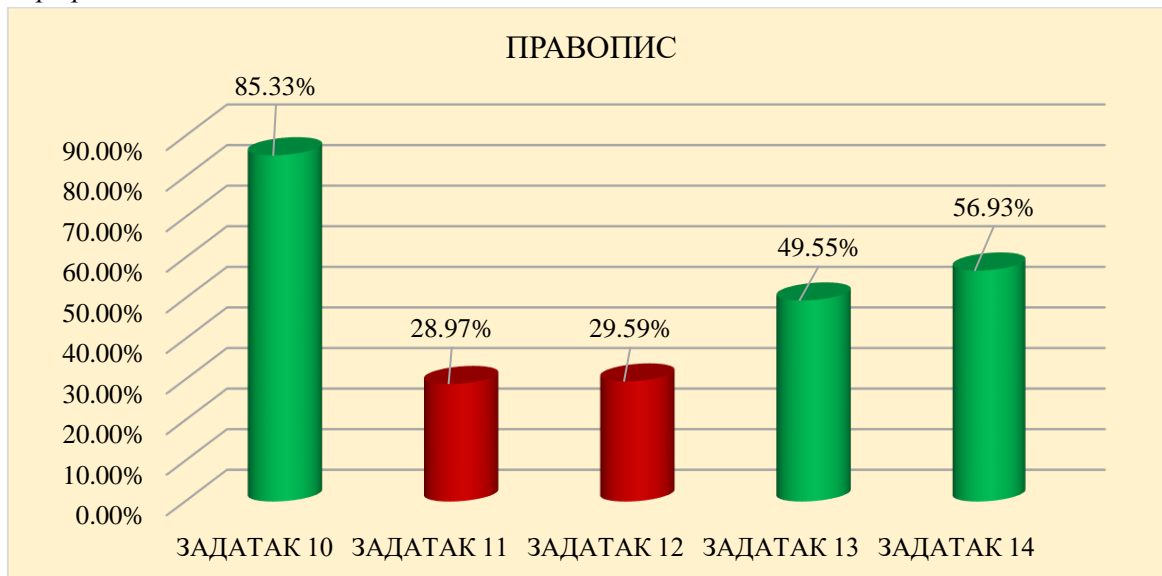
Такође, задаци који се односе на полазни текст су средњег нивоа тежине и најлошије су ријешени задаци у низу задатака објективног типа па се може закључити да је ова врста задатака ученицима мање позната иако су провјеравани исходи који су најчешће заступљени у програму српског језика.

Графикон 4

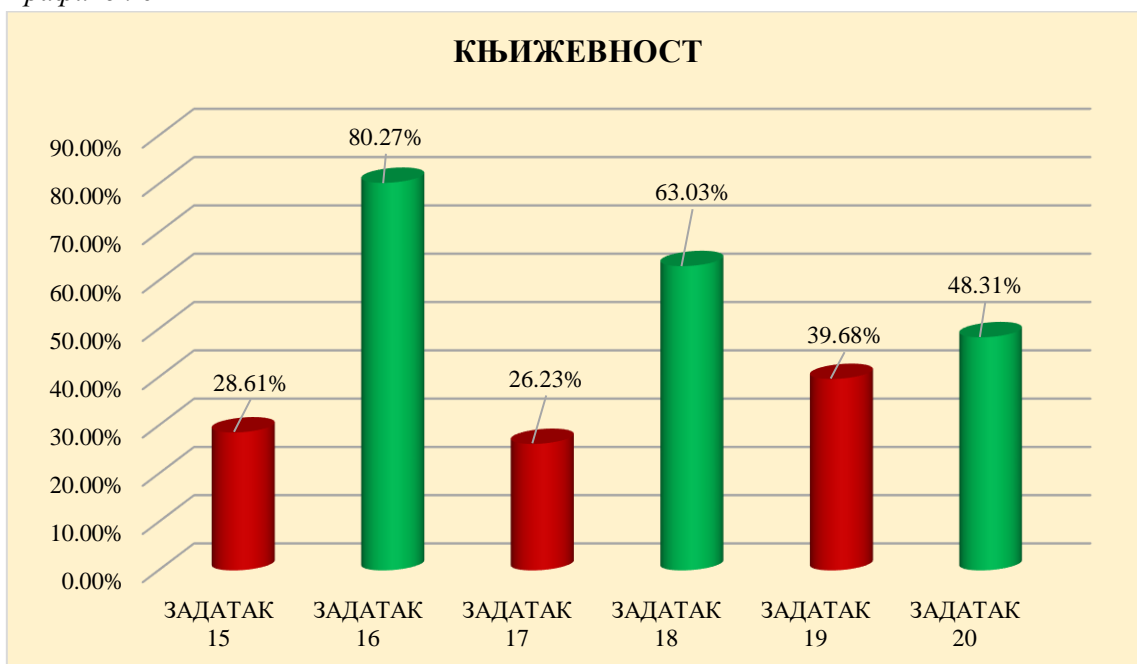
Графикон 4 приказује проценте ријешености шест задатака из **граматике** који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Кад је ријеч о овим задацима онда морамо запазити огромну разлику у проценту постигнућа која недвосмислено упућује на чињеницу да се не ради о непознавању материје него о типу задатка који се рјешава. Ученици са већим процентом ријешености рјешавали су задатке вишеструког избора као задатке који су затвореног типа код којих је само један одговор тачан.

Графикон 5

Графикон 5 приказује проценте ријешености пет задатака из **правописа** који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Задатак са највишим процентом ријешености је задатак број 10 који провјерава знање писања великог слова, те проценат 85.33% представља висок ниво постигнућа. Задаци 11 и 12 су задаци средњег нивоа тежине и са процентом ријешености 28.97% (11. задатак) и 29.59% (12. задатак) имају ниво ријешености не задовољава. Кад је ријеч о задацима напредног нивоа тежине онда су то задаци 13 и 14 са процентом ријешености 49.55% за 13. задатак (низак ниво постигнућа) и 56.93% за 14. задатак (средњи ниво постигнућа). Дакле. Три задатка предметног подручја правопис ријешена су вишим процентом ријешености од републичког просјека.

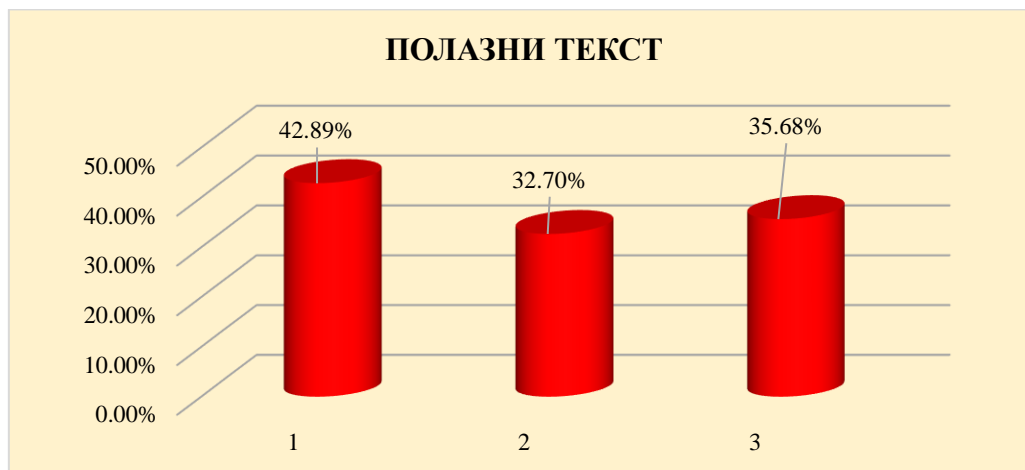
Графикон 6

Експериментална мала матура – анализа резултата

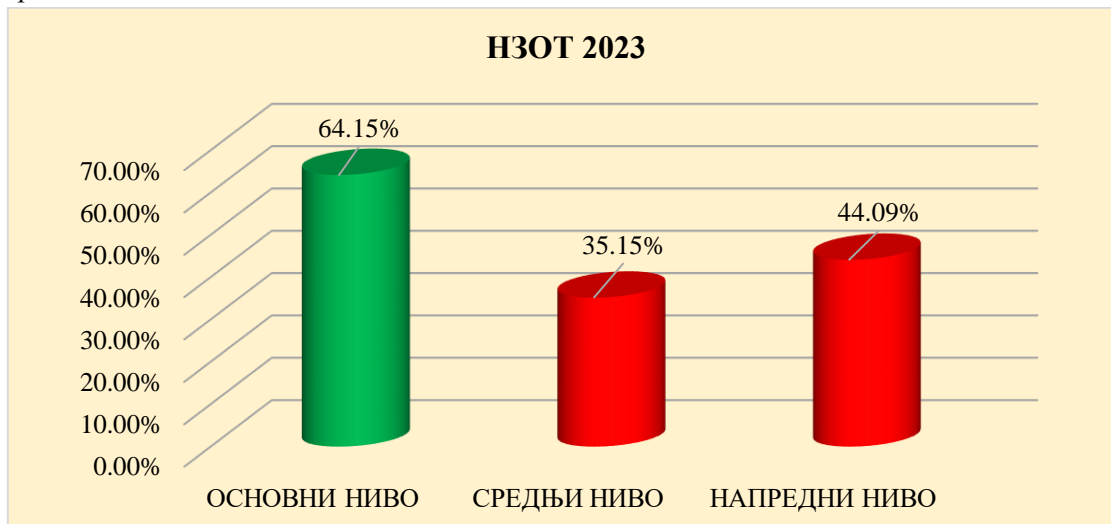
Графикон 6 приказује проценте ријешености шест задатака из **књижевности** који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Задатак број 16 који провјерава знања познавања стилских фигура исказаних у народним изрекама има највиши проценат ријешености 80.27% и то је задатак ниског нивоа сложености. Најлошије ријешен задатак из књижевности био је задатак број 17 са процентом ријешености 26.23% иако провјерава теоријска знања познавања драмског текста и припада средњем нивоу тежине. Овај задатак по нивоу ријешености припада нивоу не задовољава, док задатак 16 припада високом нивоу постигнућа.

Графикон 7

Графикон 7 приказује проценте ријешености три задатка који се односе на полазни текст пјесма *У позну јесен* Војислава Илића, а који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Из предочених резултата недвојбено се може уочити дјелимична уједначеност, те највећи проценат ријешености првог задатка 42.89% као задатка ниског нивоа, док су други и трећи задатак нижег процента ријешености али су и средњег нивоа тежине. Задаци који су се односили на полазни текст провјеравају исходе учења који се односе на врсту строфе, стилске фигуре и риму.

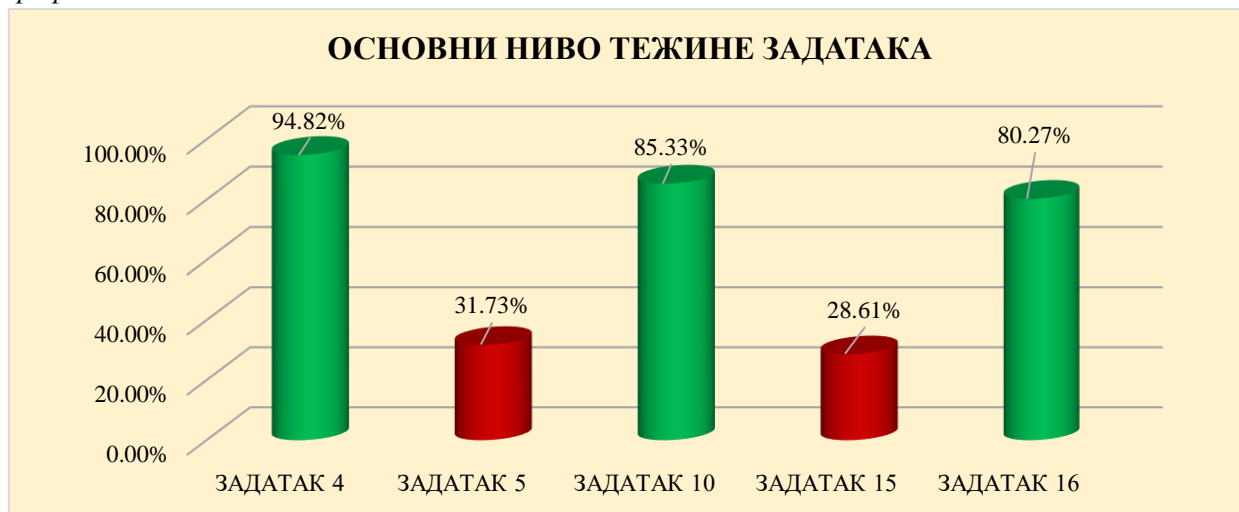
Графикон 8

Експериментална мала матура – анализа резултата

Графикон 8 приказује проценте ријешености задатака по нивоима који су задани унапријед утврђеном спецификацијом задатака, а који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Уочава се очекивано највећи проценат ријешености задатака основног нивоа 64.15%, док се анализом утврђује изненађујуће низак ниво ријешености 35.15% за задатке средњег нивоа, а шест задатака напредног нивоа сложености ријешено је са 44.09% ријешености. Сви задаци средњег и напредног нивоа показују нижи проценат ријешености у односу на републички просјек **45.09%**.

Графикон 9

Када посматрамо задатке основног нивоа (два задатка из граматике, један из правописа и два из књижевности) онда се у *Графикону 9* може уочити велика разлика у проценту ријешености. Три задатака (4,10 и 16) су ријешена високим нивоом постигнућа и то задатак 4 са укупно највишим процентом ријешености од 94.82%, потом 10. задатак са укупним процентом 85.33%, те 16. задатак са 80.27%. Но, изненађујуће ниско постигнуће ученици су показали на задацима 5 (31.73%) и 15 (28.61%) и кад се узме у обзир да су провјеравана основна знања из граматике и књижевности не може се бити задовољно исказаним постигнућем ученика.

Графикон 10

Експериментална мала матура – анализа резултата

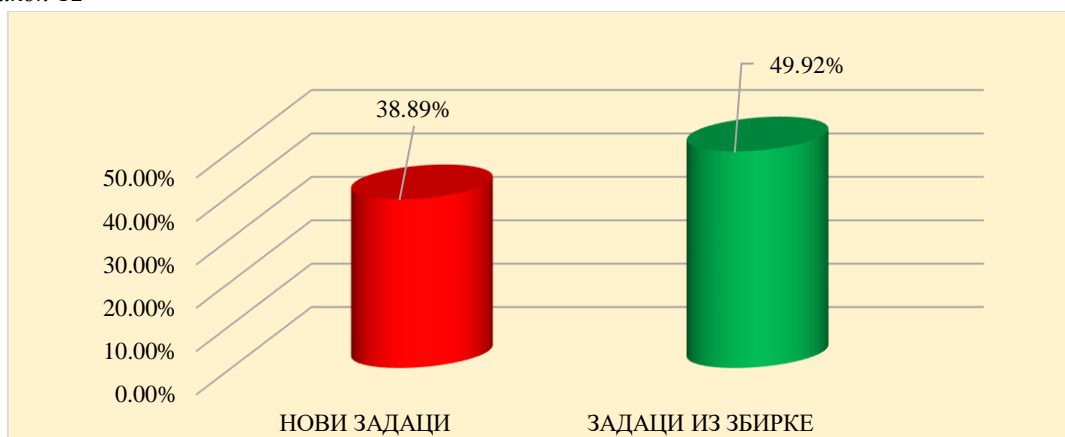
Графикон 10 приказује проценте ријешености девет задатака средњег нивоа тежине који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Задатак број 18 којим је провјераван исход учења из књижевности (ученик препознаје врсте описа) има највећи проценат ријешености 63.03%, те задатак број 6 којим је провјераван исход учења из граматике (ученик познаје главне и споредне чланове реченице) 49.21%. Остали задаци средњег нивоа тежине су испод овогодишњег републичког просјека.

Графикон 11

Графикон 11 приказује проценте ријешености задатака напредног нивоа тежине који су задани унапријед утврђеном спецификацијом задатака, а који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Из приказаног уочава се проценат ријешености виши од републичког просјека у четири задатка (задаци 8, 13, 14 и 20), док је код задатака 9 и 19 проценат ријешености нижи од републичког просјека. Задатак напредног нивоа који је ријешен средњим нивоом постигнућа (56.93%) је задатак вишеструког избора и провјерава исход учења из наставног подручја граматика. Задатак број 9 је ријешен најнижим процентом ријешености 14.23% и кад су у питању задаци напредног нивоа представља задатак који провјерава исход учења из наставног подручја граматика, а односи се на познавање глаголских облика.

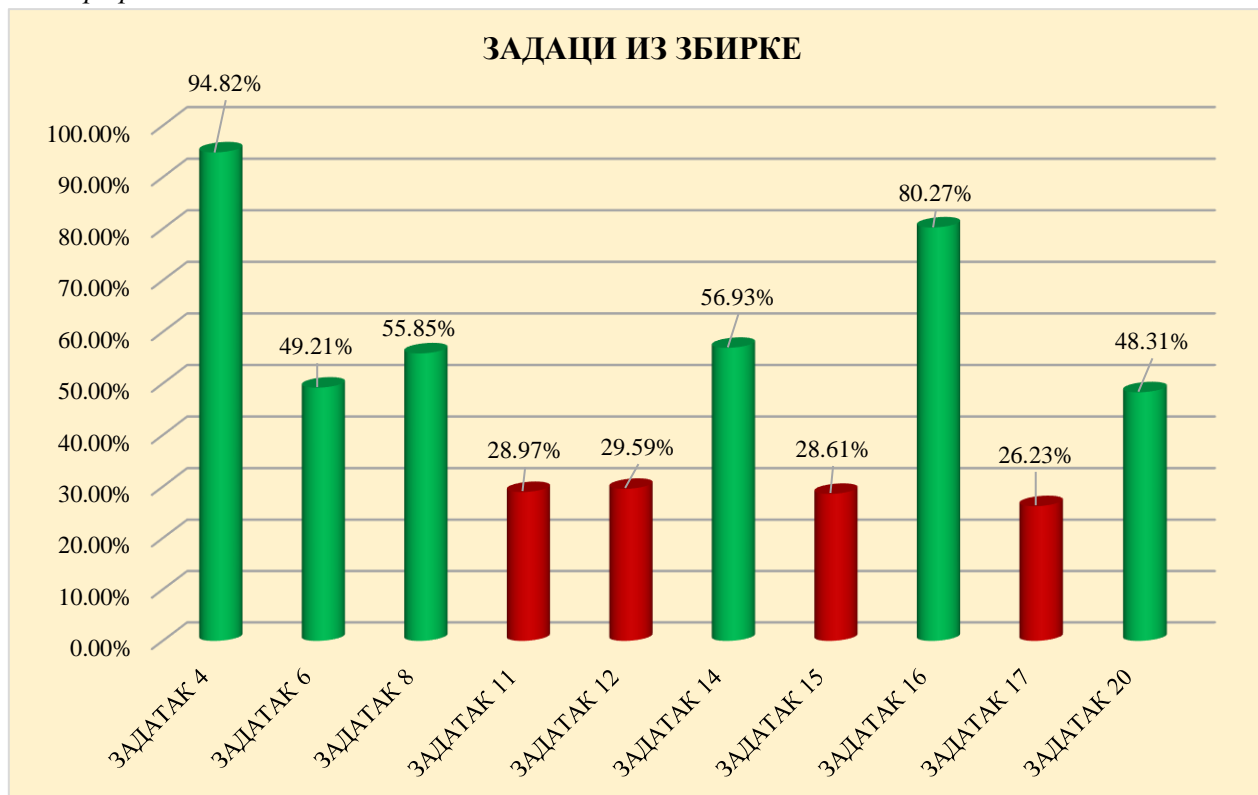
Графикон 12

Експериментална мала матура – анализа резултата

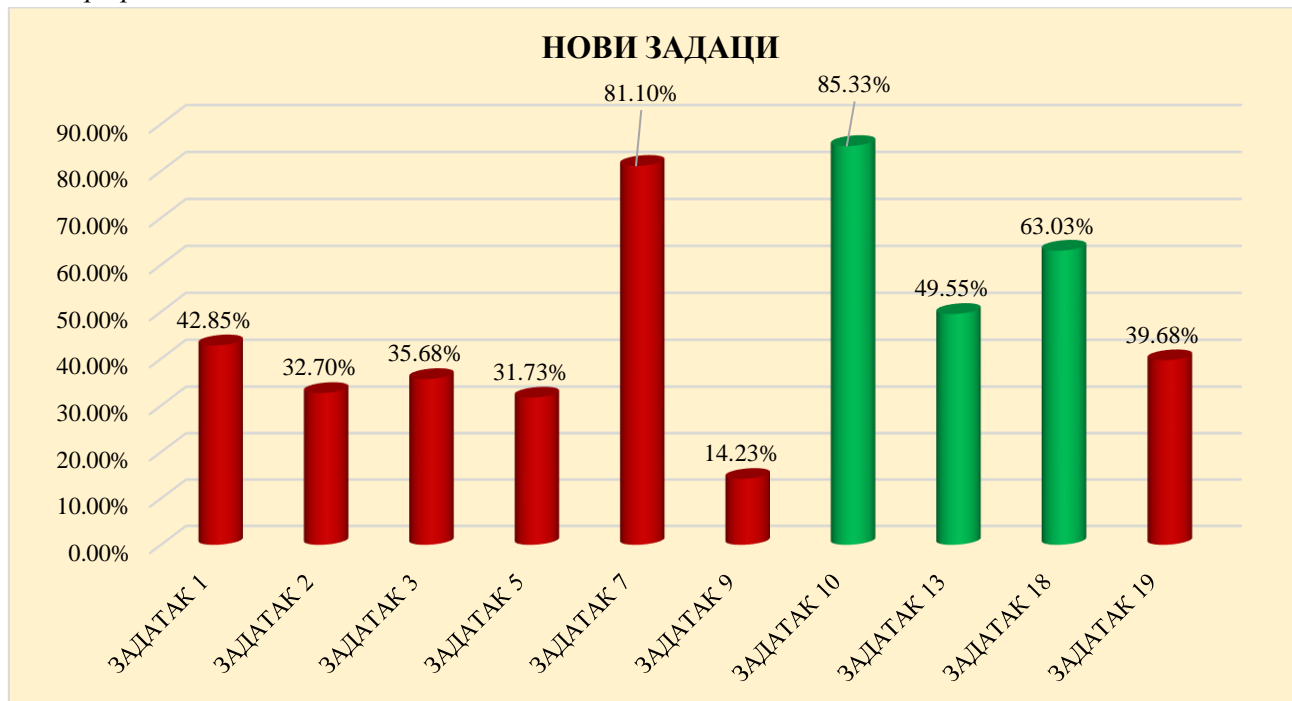
Кад је ријеч о спецификацији задатака која се односи на задатке из збирке и нове задатке онда се у *Графикону 12* уочава да су са процентом 49.92% ријешени задаци из збирке (познати задаци), док су са процентом 38.89% ријешени нови задаци. Евидентна разлика у нивоу потврђује да су познати задаци успјешније рјешавани, али указује на чињеницу да ученици школа које су обухваћене процедуром експерименталне мале матуре нису успјешно рјешавали задатке који су уврштени у низ задатака објективног типа, а да нису били у збирци, иако су подразумијевали исходе учења из наставног програма овог предмета.

Графикон 13

Графикон 13 приказује проценте ријешености задатака из збирке који су задани унапријед утврђеном спецификацијом задатака, а који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Из приказаног уочава се виши проценат ријешености познатих задатака од републичког просјека код 6 задатака, док су четири задатка са нивоом постигнућа не задовољава. Највећи проценат ријешености је био у задатку 4 (граматика, основни ниво) 94.82%, док је задатак број 17 (књижевност, средњи ниво) ријешен са најнижим процентом 26.23% иако провјерава исходе учења који се односе на познавање основа књижевне теорије.

Графикон 14

Графикон 14 приказује проценате ријешености нових задатака који су задани унапријед утврђеном спецификацијом задатака, а који су били у низу задатака објективног типа којим је провјеравано постигнуће ученика на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години. Из предоченог уочава се виши проценат ријешености у односу на републички просјек код задатака 10, 13 и 18, док су сви остали задаци ове категорије изразито ниског или пак нивоа не задовољава са интервалом од 8.11% као најнижи проценат у овом низу задатака, до 42.85% ријешености задатка број 1. Задатак број 10 представља непознат задатак ученицима, ниво ријешености је висок 85.83% и провјерава исходе учења из предметног подручја правопис (писање великог слова).

Из наведеног уочава се да су задаци 4, 6, 8, 10, 13, 14, 16, 18. и 20. ријешени изнад републичког просјека, задаци 1, 2, 3, 5, 7, 9, 11, 12, 15, 17. и 19. испод републичког просјека **45.09%**

Три најслабије ријешена задатка су задаци 7, 9. и 17. а три најбоље ријешена задатка су 4, 10. и 16. задатак. Интервал ријешености у којем су се кретали најслабије ријешени задаци је од 8.11% за 7. задатак, те 26.23% за 17. задатак, а интервал ријешености у којем су се кретали најбоље ријешени задаци је од 80.27% 16. задатак до 94.82% за 7. задатак.

Ако се посматра дистрибуција резултата ријешености задатака по нивоима сложености онда се уочава да је проценат ријешености задатака основног нивоа 64.15%, задаци средњег нивоа тежине ријешени су са 35.15% успјешности, док су задаци напредног нивоа тежине ријешени са 44.09% успјешности. Овдје је занимљиво нагласити да су задаци напредног нивоа тежине ријешени у већем проценту од задатака средњег нивоа тежине што наводи на закључак да су ученици приликом припреме за експерименталну малу матуру већу пажњу посветили тежим задацима.

Ако посматрамо постигнуте резултате из задатака који су ученицима били познати из збирке која им је била доступна у току припреме за експерименталну малу матуру онда исказаним нивоом постигнућа (низак ниво) и процентом 49.92% не може се бити задовољан.

Експериментална мала матура – анализа резултата

Значајно је посматрати и процентуалну дистрибуцију ријешених задатака по предметним подручјима граматика, правопис, књижевност, као и задаци који се односе на полазни текст. Укупни проценат ријешености задатака из граматике је 42.32%, из правописа 50.16%, из књижевности 47.68%, док су задаци са полазним текстом ријешени са 37.09%, па се закључује да су задаци из правописа и књижевности изнад републичког просјека али су и даље у ниском нивоу постигнућа, док су задаци који се односе на полазни текст најлошије ријешени и представљају највећу потешкоћу ученицима.

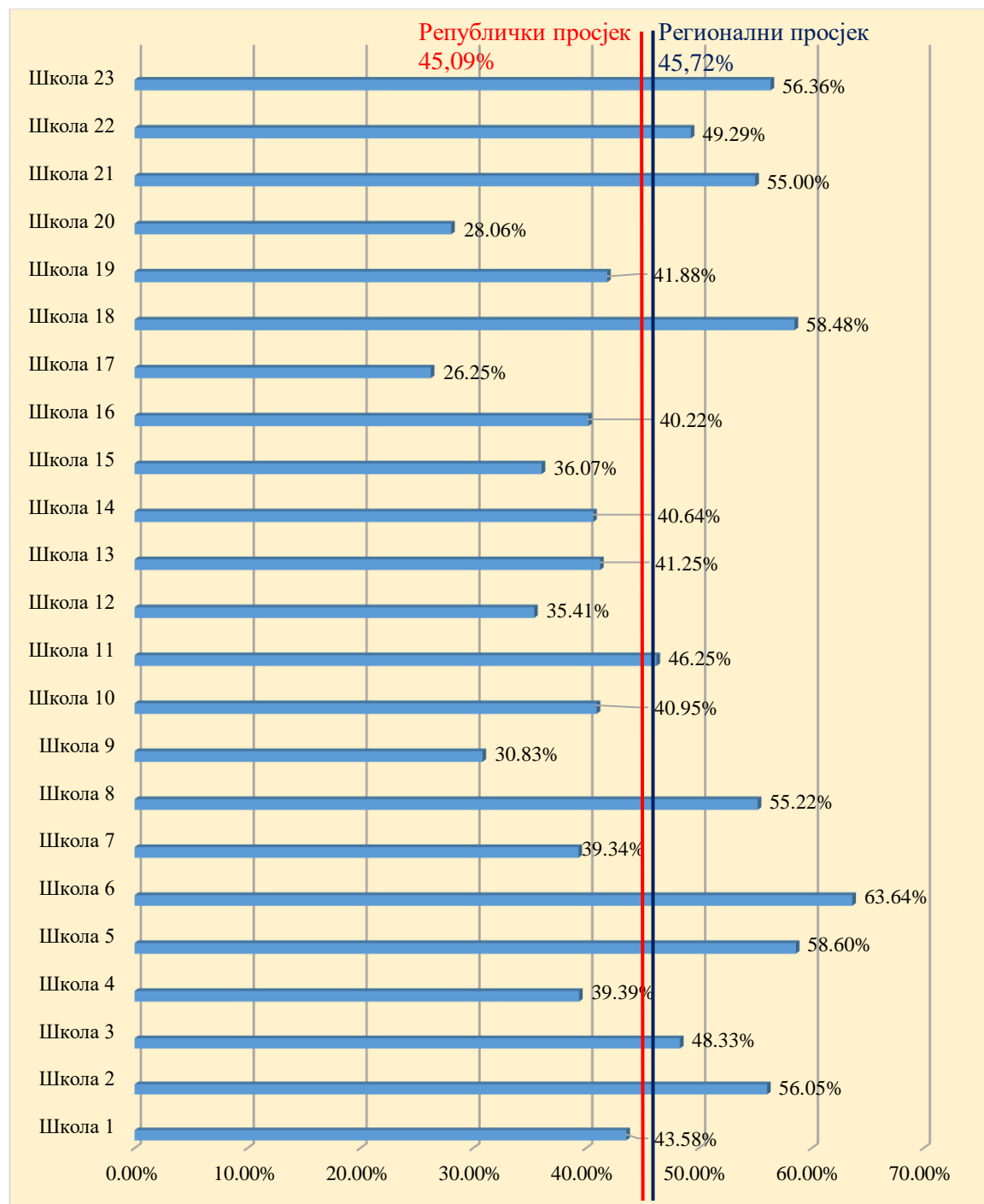

Експериментална мала матура – анализа резултата

II ПРЕГЛЕД ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОЈ МАЛОЈ МАТУРИ ПО РЕГИЈАМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У прегледу постигнућа ученика на експерименталној малој матури по регијама Републике Српске приказани су резултати по школама које су биле обухваћене овом процедуром.

РЕГИЈА БАЊА ЛУКА

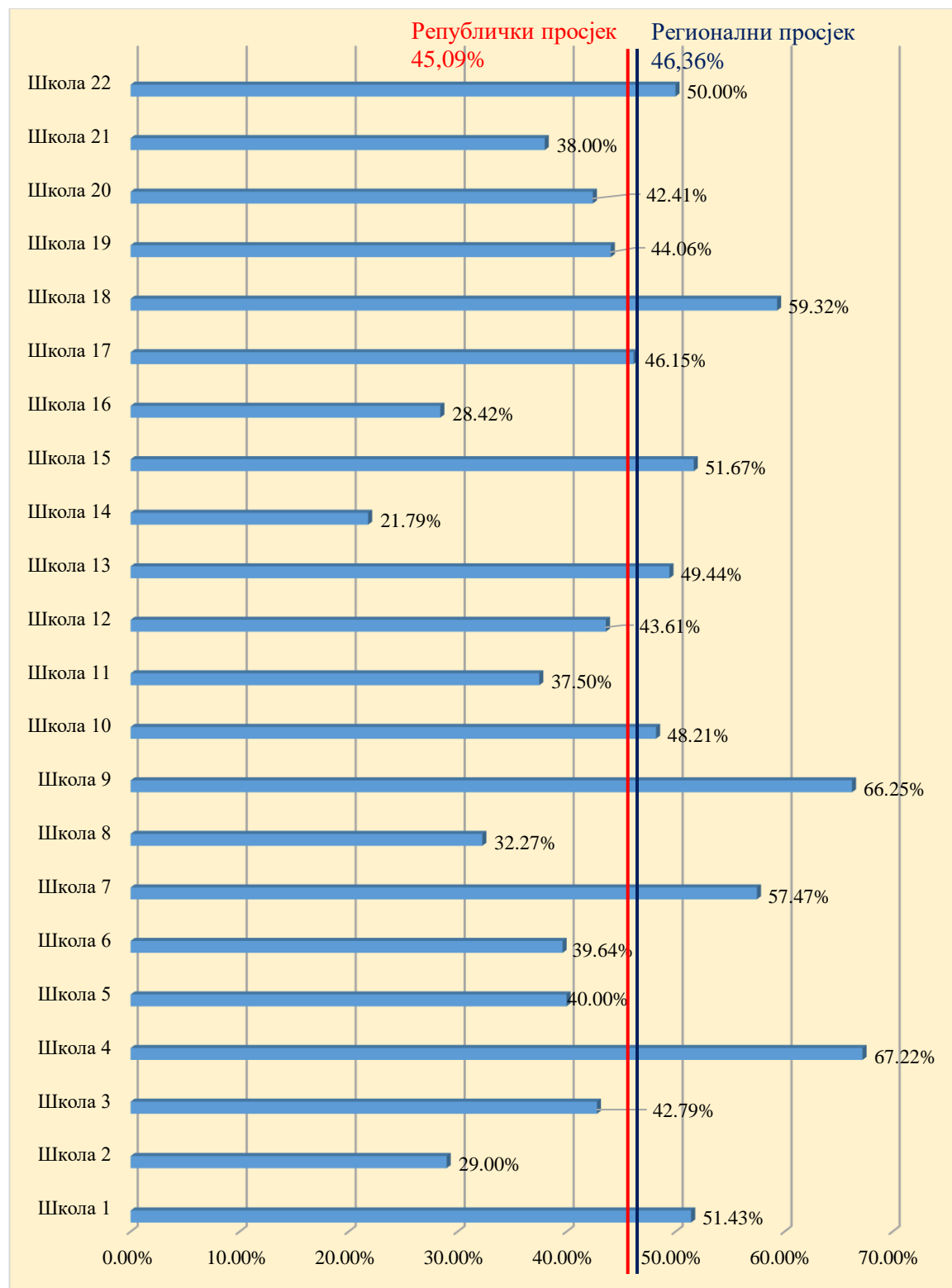

Експериментална мала матура – анализа резултата

У регији Бања Лука је експерименталном малом матуrom обухваћено 23 школе које су показале ниво ријешености задатака 45.72% у распону од 26.25% до 63.64%. Школе ове регије су постигле просјек који је **виши** од републичког.

РЕГИЈА ПРИЈЕДОР

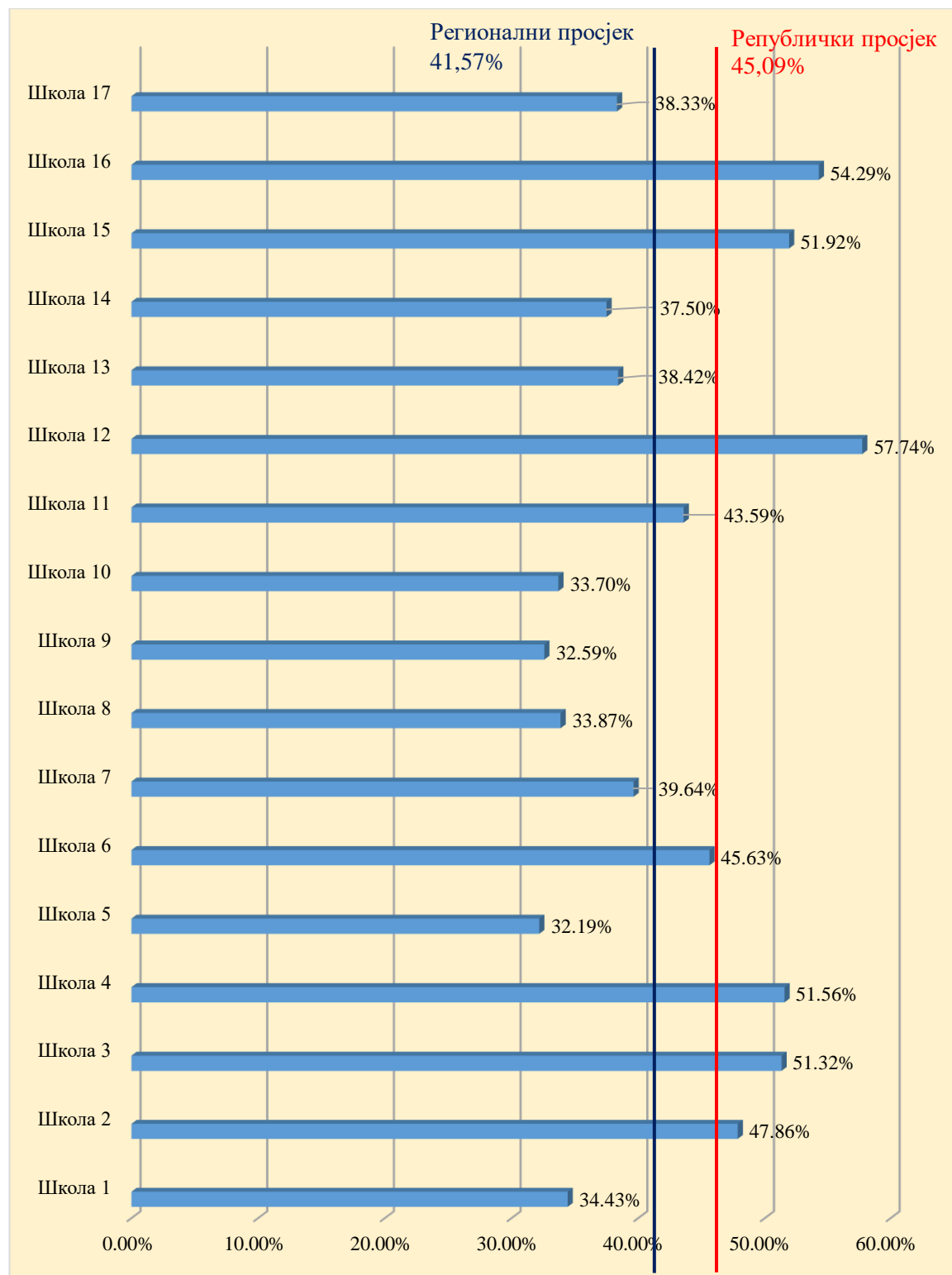

Експериментална мала матура – анализа резултата

У регији Приједор је експерименталном малом матуrom обухваћено 22 школе које су показале ниво ријешености задатака 46.36% у распону од 21.79% до 67.22%. Школе ове регије су постигле просјек који је **виши** од републичког.

РЕГИЈА ДОБОЈ

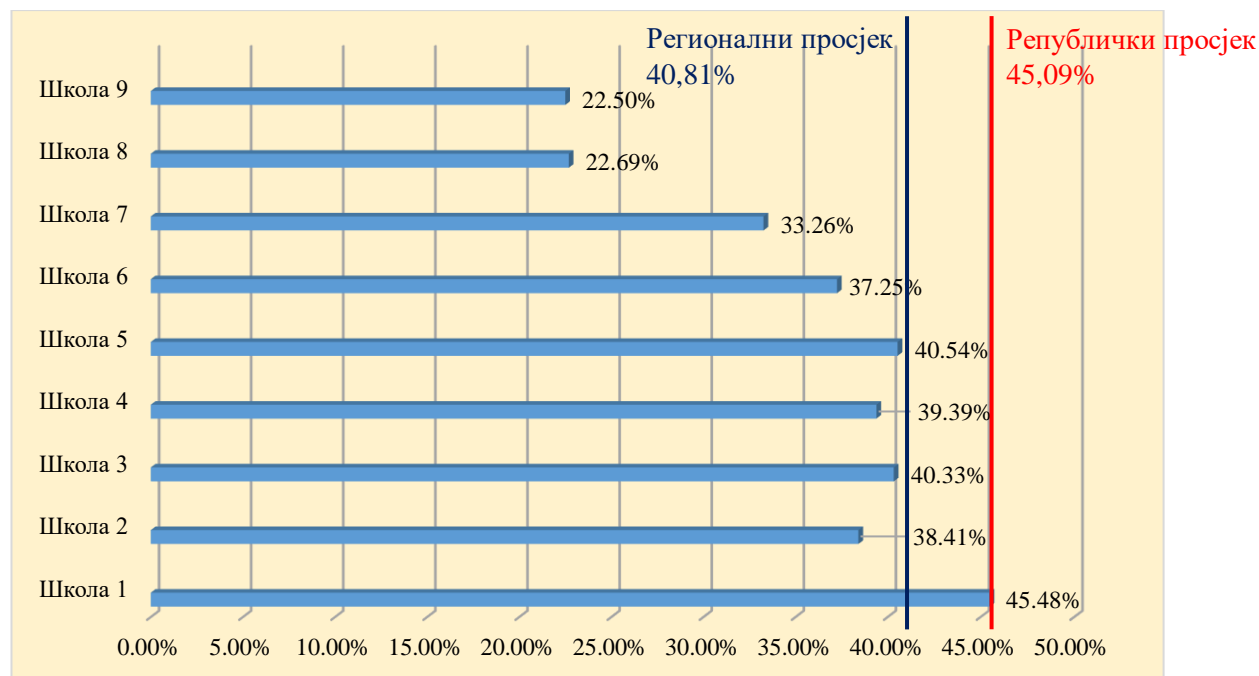

Експериментална мала матура – анализа резултата

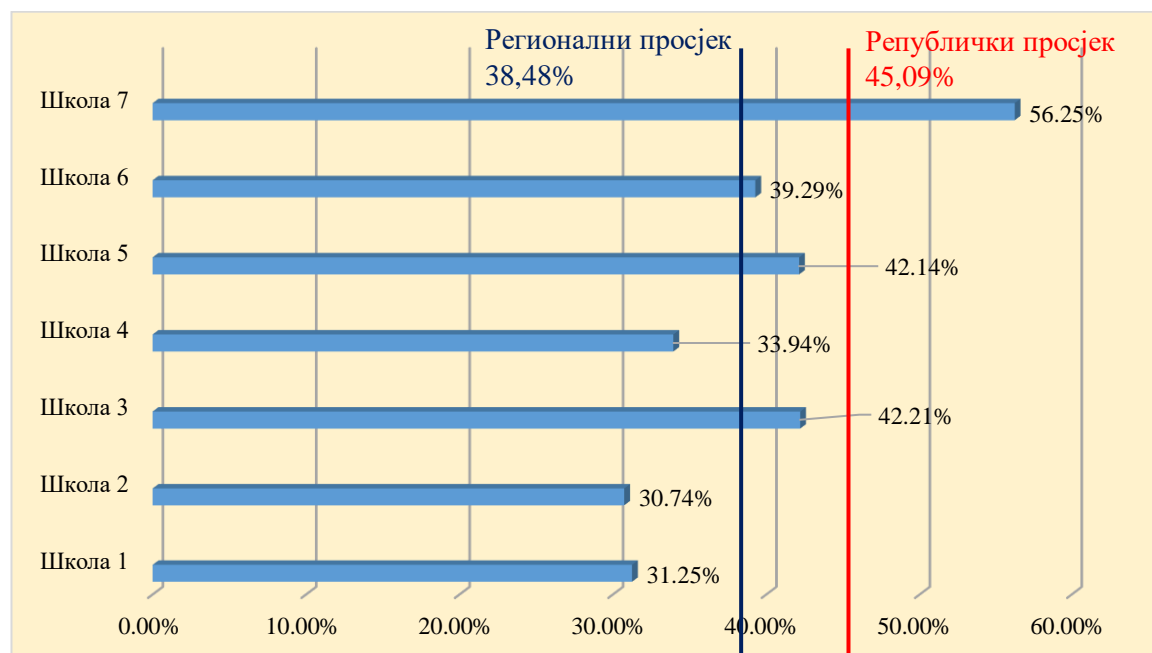
У регији Добој је експерименталном малом матуrom обухваћено 17 школа које су показале ниво ријешености задатака 41.57% у распону од 32.19% до 57.74%. Школе ове регије су постигле просјек који је **нижи** од републичког.

РЕГИЈА СЕМБЕРИЈА

У регији Семберија је експерименталном малом матуrom обухваћено 9 школа које су показале ниво ријешености задатака 40.81% у распону од 22.50% до 45.58%. Школе ове регије су постигле просјек који је **нижи** од републичког.

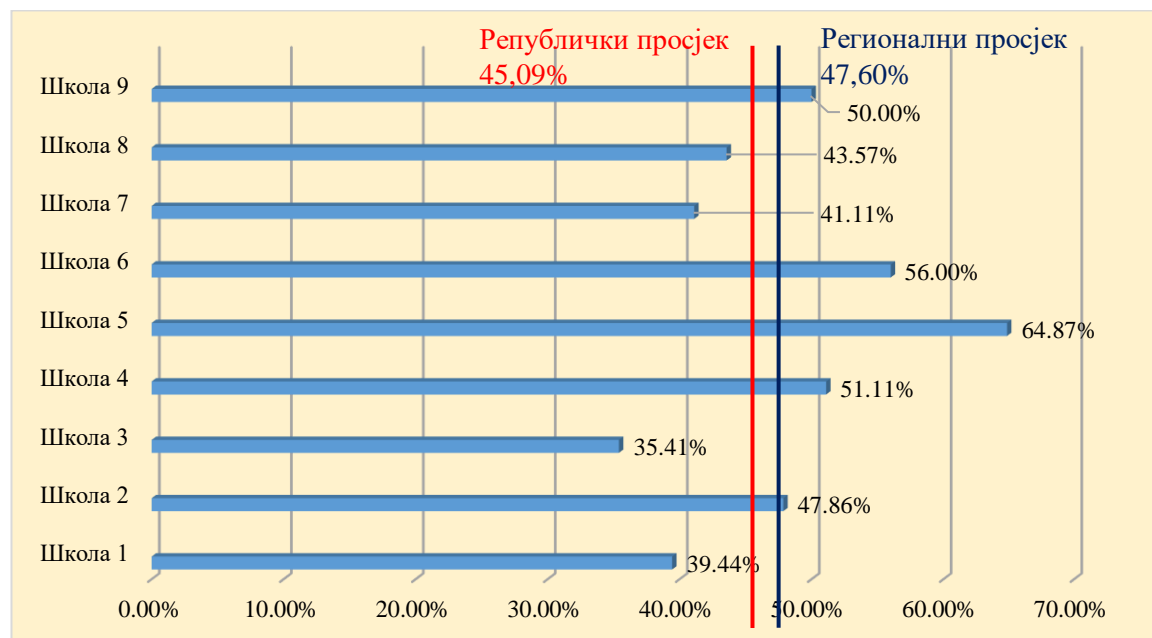
РЕГИЈА БИРАЧ

Експериментална мала матура – анализа резултата

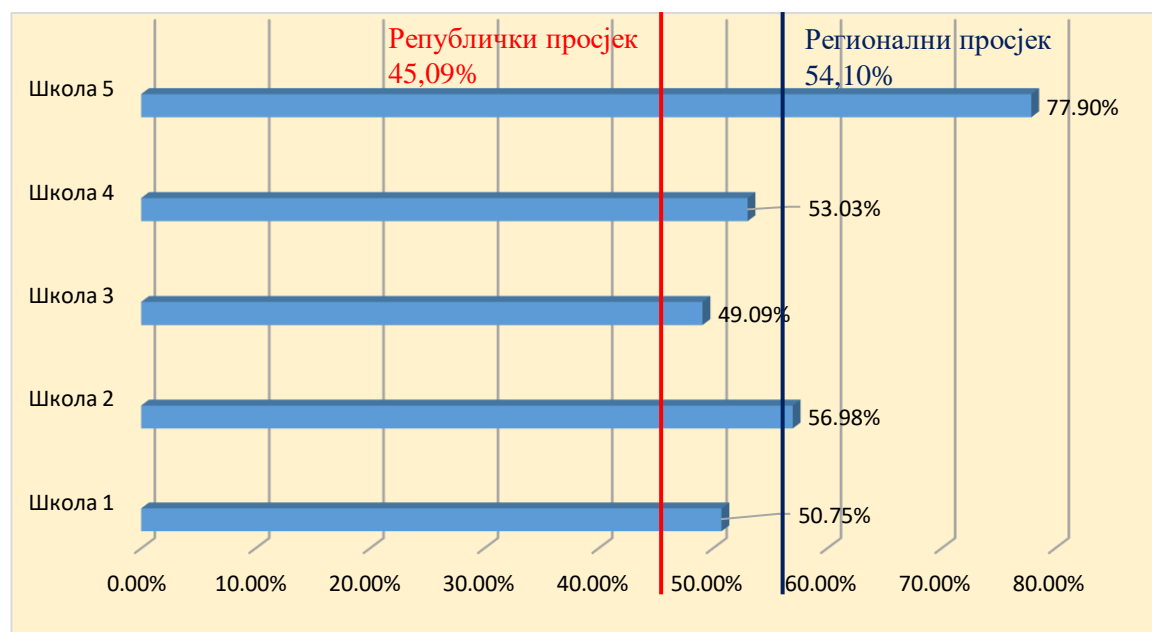
У регији Бирач је експерименталном малом матуrom обухваћено 7 школа које су показале ниво ријешености задатака 38.48% у распону од 30.74% до 63.64%. Школе ове регије су постигле просјек који је **нижи** од републичког.

РЕГИЈА САРАЈЕВСКО-РОМАНИЈСКА

У Сарајевско-романијској регији је експерименталном малом матуrom обухваћено 9 школа које су показале ниво ријешености задатака 47.60% у распону од 35.41% до 64.87%. Школе ове регије су постигле просјек који је **виши** од републичког.

РЕГИЈА ХЕРЦЕГОВИНА

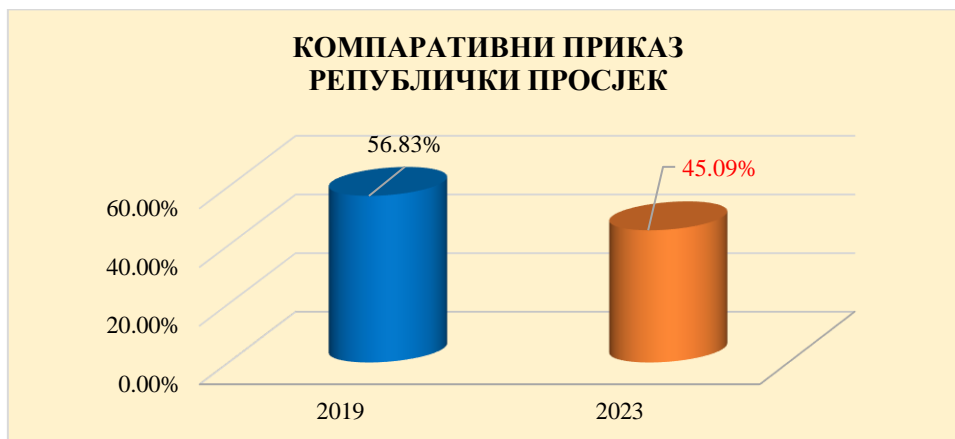
Експериментална мала матура – анализа резултата

У регији Херцеговина је експерименталном малом матуrom обухваћено 5 школа које су показале ниво ријешености задатака 54.10% у распону од 49.09% до 77.90%. Школе ове регије су постигле просјек који је **виши** од републичког.

III УПОРЕДНА АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ МАЛЕ МАТУРЕ У ШКОЛСКОЈ 2018/19. И 2022/23. ГОДИНИ

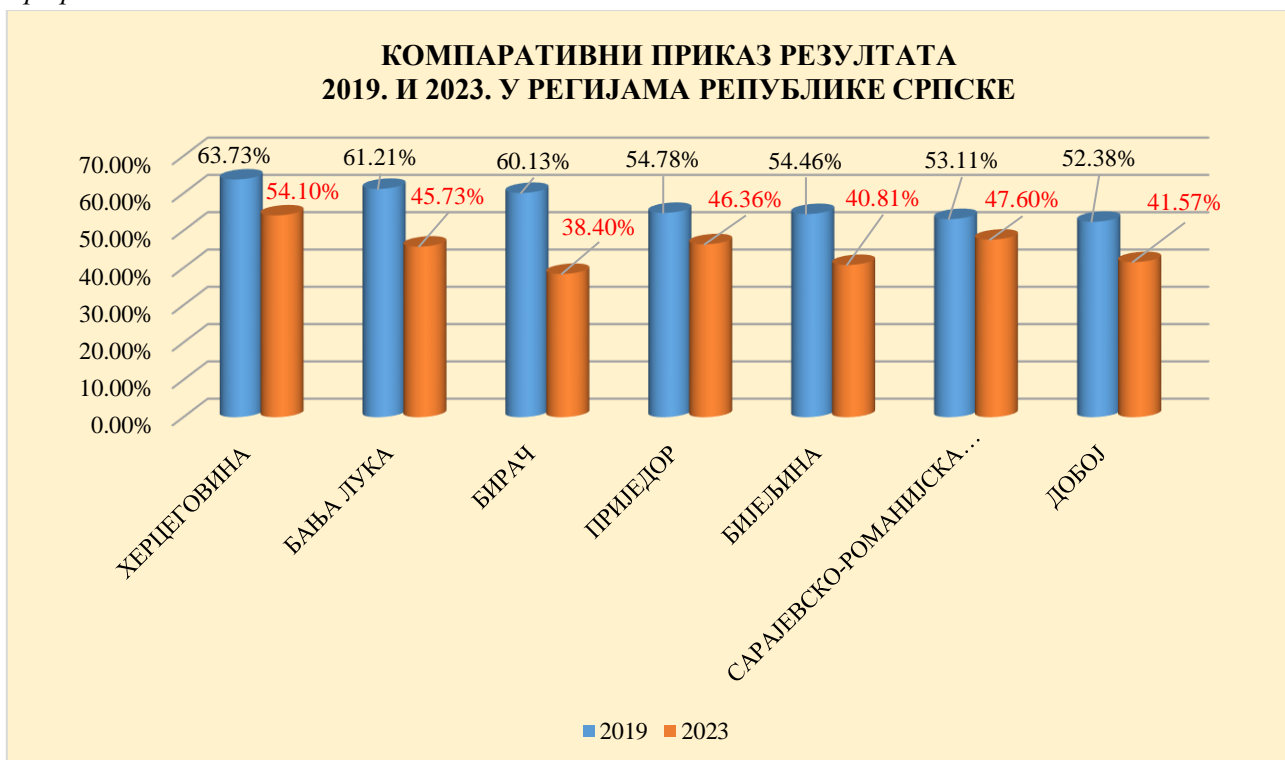
У наставку слиједи упоредна анализа резултата и постигнућа ученика на експерименталној малој матури из српског језика у школској 2018/19. и 2022/23. години. Када говоримо о укупном проценту ријешености задатака у школској 2018/19. години онда је ријеч о **56.83%**, док је у школској 2022/23. години тај проценат **45.09%**.

Графикон 1

Графикон 1 приказује ниво постигнућа на експерименталној малој матури у школској 2018/19. и 2022/23. години.

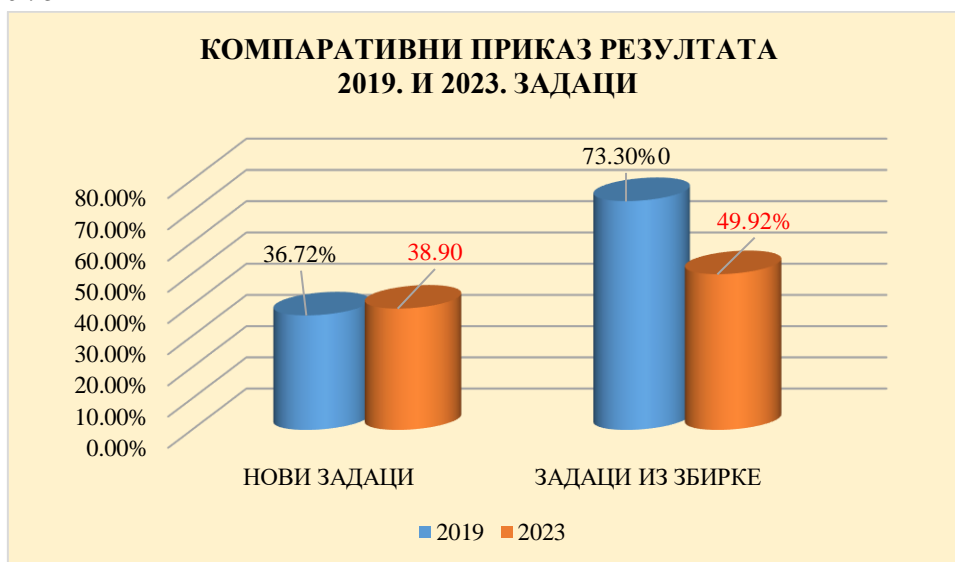
Графикон 2

Експериментална мала матура – анализа резултата

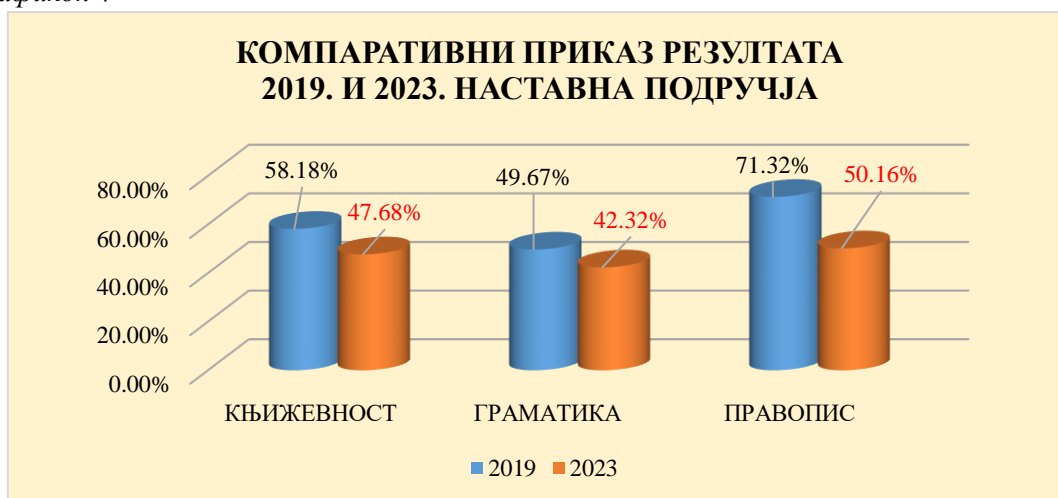
Графикон 2 приказује компаративну анализу резултата постигнутих на експерименталној малој матури из српског језика 2019. и 2023. године који јасно и недвосмислено приказује разлику у нивоу постигнућа у корист резултата из 2019. године. Када се пажљивије погледају резултати по регијама Републике Српске најизраженија разлика у постигнућу је у регији Бирач, а запажа се и најмања разлика у постигнућу за ове двије школске године код ученика Сарајевско-романијске регије, те чињеница да су у обе школске године најбоље постигнуће имали ученици регије Херцеговина.

Графикон 3

Графикон 3 приказује ниво постигнућа на експерименталној малој матури, а да се посматра избор задатака у нивовима објективног типа поредећи провјере у школској 2018/19. и 2022/23. години. Очита је разлика у нивоу постигнућа кад је ријеч о познатим задацима (задачи из збирке). Познати задаци су значајно вишим процентом ријешени 2019. године (73.30% ријешеност задатака) у односу на проценат ријешености у школској 2022/23. години. Овдје је важно напоменути да су код обе проведене експерименталне мале матуре коришћене исте спецификације задатака по принципу 10 познатих и 10 непознатих задатак.

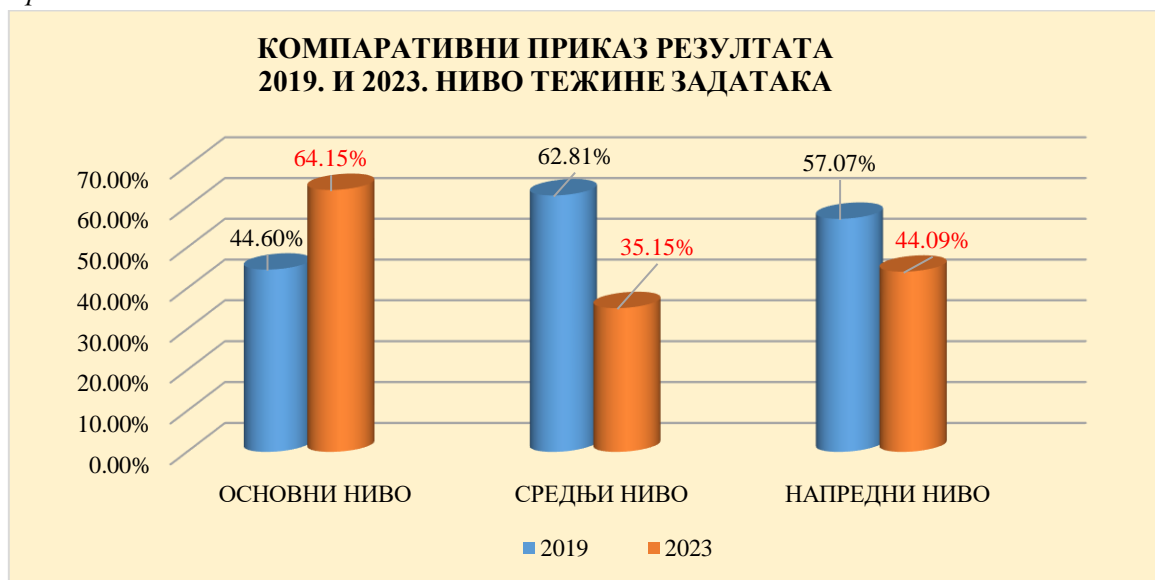
Графикон 4

Експериментална мала матура – анализа резултата

Графикон 4 приказује ниво ријешености задатака по наставним подручјима која су провјеравана. Када пажљивије посматрамо графикон уочава се највиши проценат ријешености задатака из правописа и кад се узме број часова предвиђен наставним програмом предмета Српски језик, онда не чуди ниво постигнућа. Разлика у нивоу постигнућа из 2019. године је, такође, најизраженија у наставном подручју правопис.

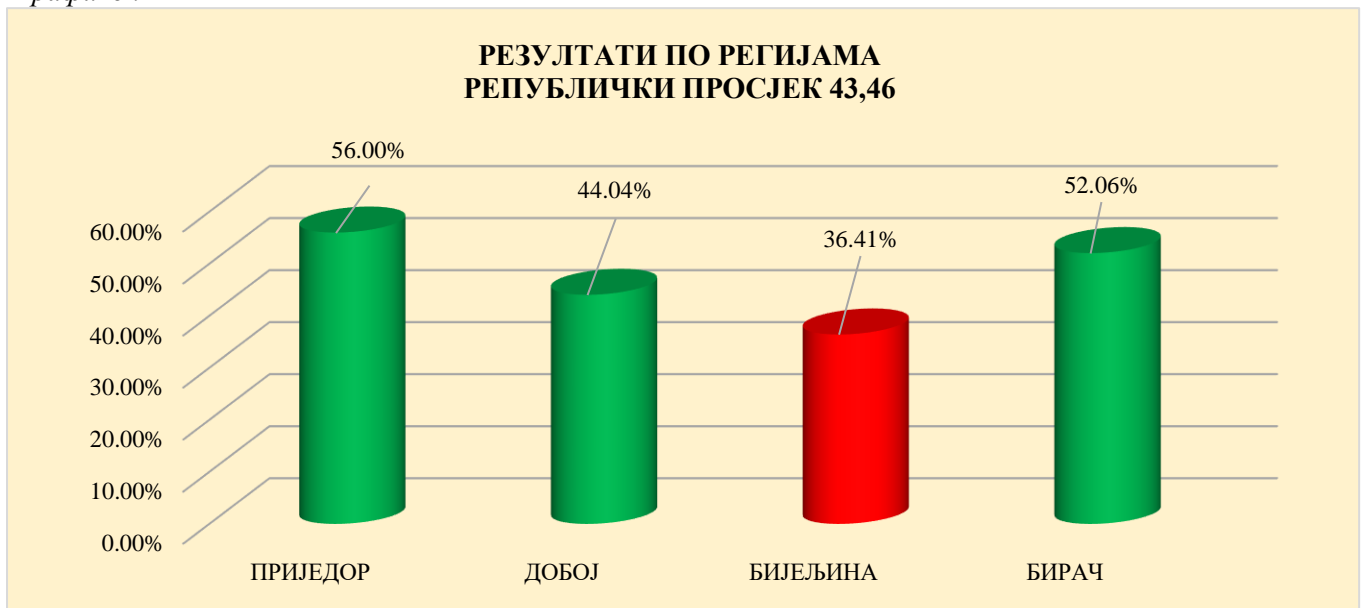
Графикон 5

Графикон 5 приказује резултате експерименталне мале матуре код задатака различитих нивоа сложености у посматраним школским годинама. Запажа се огромно одступање у постигнућу ученика при рјешавању задатака средњег нивоа тежине. Процент ријешености задатака средњег нивоа тежине показује огромну разлику 2019. године (62.81%) у односу на 2023. годину (35.15%). Када је ријеч о задацима основног нивоа онда се компарацијом резултата може утврдити да су у школској 2022/23. години значајно вишим процентом ријешени задаци овог нивоа, те да је исказани проценат за 19.55% виши у односу на проценат из 2019. године. Графикон 4 такође приказује виши проценат ријешености задатака напредног нивоа у 2019. години (57.07%) у односу на 2023. годину (44.09%).

Експериментална мала матура – анализа резултата
IV РЕЗУЛТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНЕ МАЛЕ МАТУРЕ ИЗ ЈЕЗИКА БОШЊАЧКОГ
НАРОДА

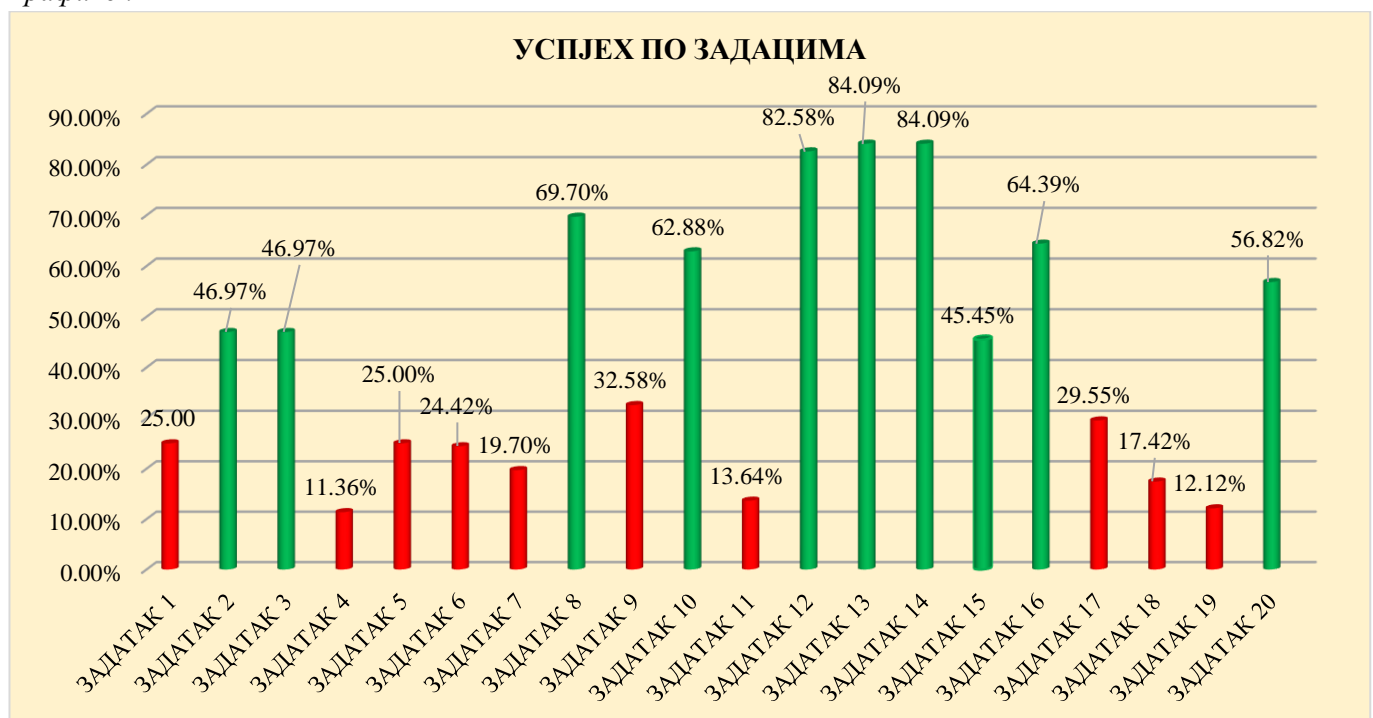
Графикон 1

Графикон 1 илустративно показује ниво постигнућа из наставног предмета Језик бошњачког народа у Републици Српској из којег се види републички просјек **43.46%** ријешеност задатака, али и резултат по регијама у којима се вршила процедура експерименталне мале матуре.

Уочава се ниво постигнућа виши од републичког просјека у регијама Приједор, Добој и Бирач, док је у регији Бијељина показан нижи ниво у односу на републички просјек са процентом ријешености задатака 36.41%.

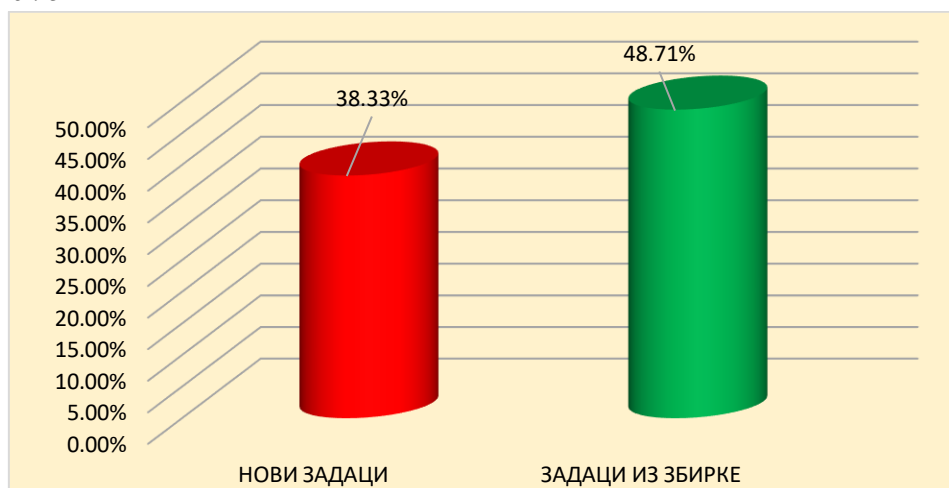
Графикон 2

Експериментална мала матура – анализа резултата

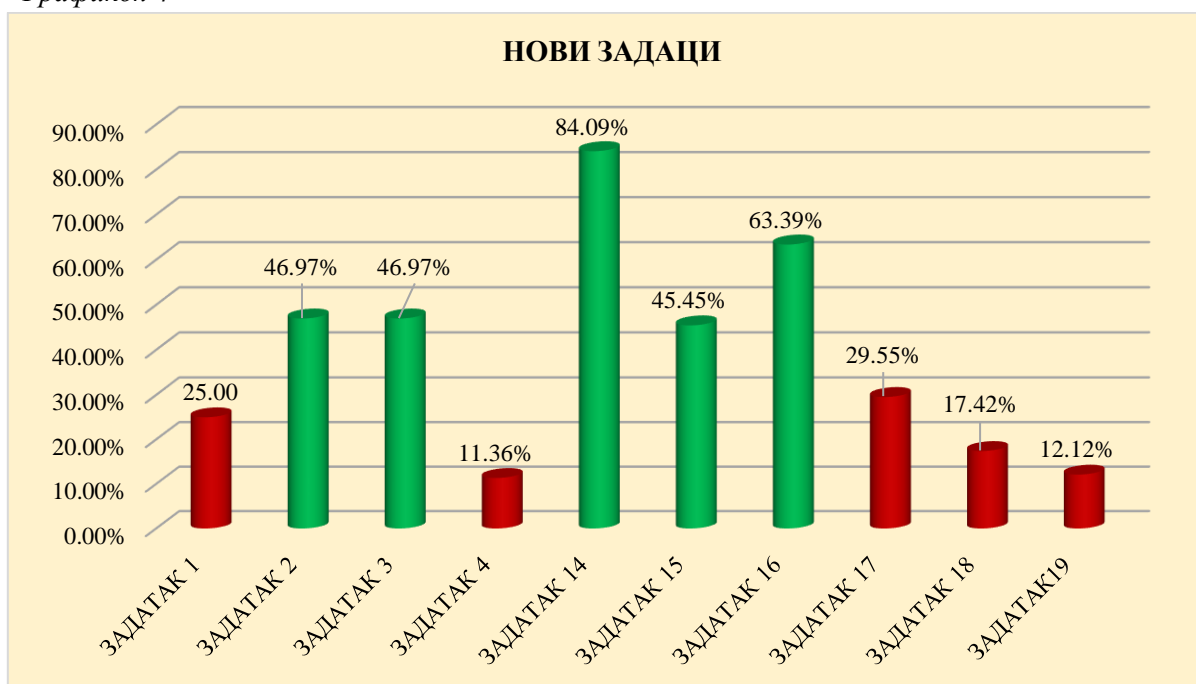
Графикон 2 приказује проценте ријешености низа задатака објективног типа из језика бошњачког народа. У низу задатака који је рјешаван, десет (10) задатака је ријешено са процентом који је виши од укупног републичког просјека, док је десет (10) задатака са значајно ниским процентом ријешености. Из графикона је видљиво да су задаци 13 и 14 најбоље ријешени задаци са процентом ријешености 84.09%, док је задатак 4 најлошије ријешен задатак са процентом ријешености 11.36%, узевши у обзир да је овај задатак нови и да није био познат ученицима.

Графикон 3

Кад је ријеч о спецификацији задатака која се односи на задатке из збирке и нове задатке онда се у Графикону 3 уочава да су са процентом 48.71% ријешени задаци из збирке (познати задаци), док су са процентом 38.33% ријешени нови задаци. Евидентна разлика у нивоу потврђује да су познати задаци успјешније рјешавани.

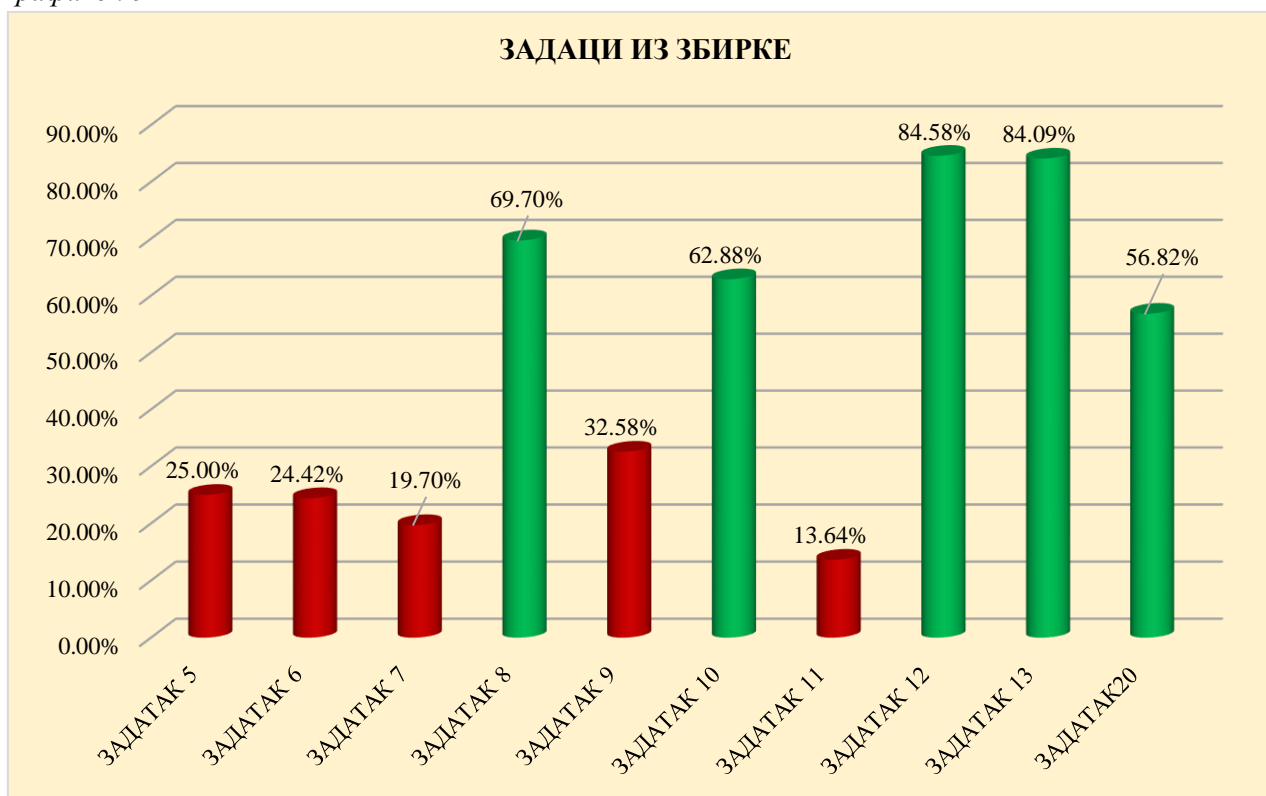
Графикон 4

Експериментална мала матура – анализа резултата

Графикон 4 прецизније појашњава ниво ријешености нових задатака из језика бошњачког народа на експерименталној малој матури. Према припремљеној спецификацији задатака нови задаци су искључиво из наставног програма предмета Језик бошњачког народа и уочава се значајна разлика у нивоу ријешености у интервалу 11.36% за задатак број 4 којим се провјерава знање из граматике (познавање глаголских облика) до 84.09% за задатак број 14 којим се провјерава знање из књижевности (аутор књижевног дјела).

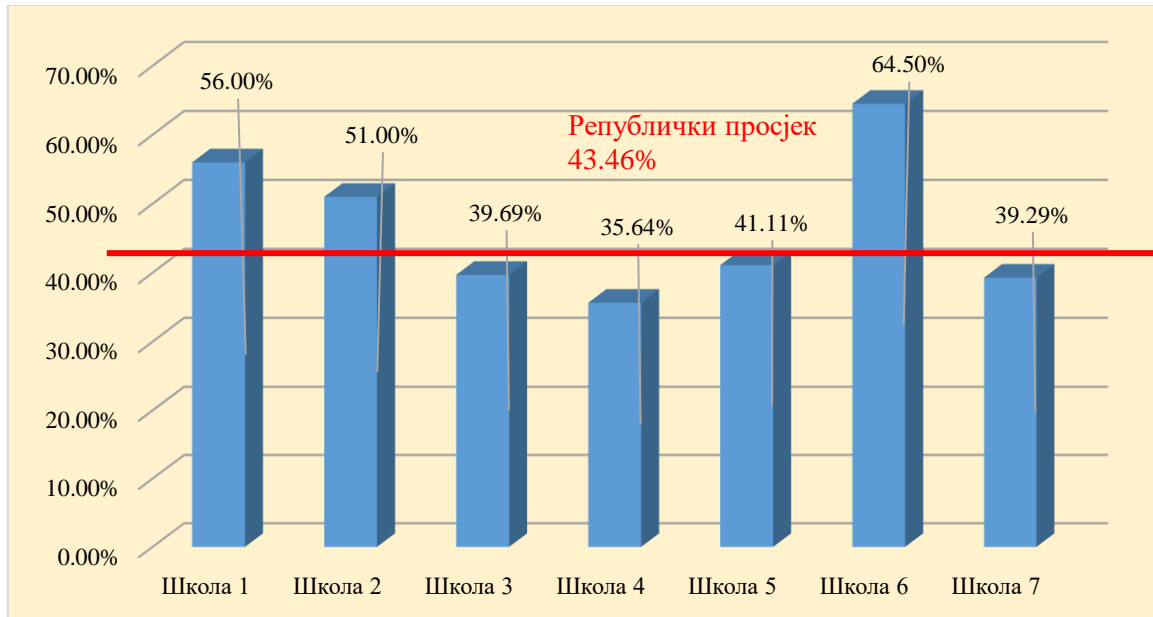
Графикон 5

Графикон 5 прецизније појашњава ниво ријешености познатих задатака (задаци из збирке задатака) из језика бошњачког народа на експерименталној малој матури. Према припремљеној спецификацији задатака познати задаци су искључиво из наставног програма предмета Језик бошњачког народа и уочава се значајна разлика у нивоу ријешености у интервалу 13.64 за задатак број 11 којим се провјерава знање из књижевности (познавање књижевних врста) до 84.58% за задатак број 13 којим се провјерава знање из историје књижевности.

Експериментална мала матура – анализа резултата
ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА ИЗ ЈЕЗИКА БОШЊАЧКОГ НАРОДА ПО ШКОЛАМА

Графикон б

Графикон б графички приказује ниво постигнућа ученика на експерименталној малој матури из језика бошњачког народа по школама које су биле обухваћене овом процедуром у распону од 35.64% до 64.50%. Уочава се велики распон у нивоу ријешености задатака у односу на републички просјек када је у питању процедура експерименталне мале матуре из језика бошњачког народа.

ЗАКЉУЧЦИ

- Провјера ученичких постигнућа у оквиру експерименталне мале матуре у школској 2022/23. години проведена је у складу са Стручним упутством о провођењу мале матуре.
- Експерименталном малом матуром су били обухваћени ученици из 93 основне школе у Републици Српској.
- Низ задатака објективног типа који су ученици рјешавали односио се искључиво на наставне садржаје који су предвиђени Наставним програмом за предмете Српски језик и Језик бошњачког народа у основној школи и везани су за одговарајуће исходе учења.
- Републички просјек успјешности ријешених задатака из наставног предмета Српски језик на нивоу Републике Српске је **45.09%** што је у оквиру **ниског нивоа постигнућа**.
- Републички просјек успјешности ријешених задатака из наставног предмета Језик бошњачког народа на нивоу Републике Српске је **43.46%** што је у оквиру нивоа **не задовољава**.
- Најбољи резултати из предмета Српски језик остварени су у регији Херцеговина 54.10%, потом у Сарајевско-романијској регији 47.60%, регији Приједор 46.36% и регији Бања Лука 45.73%.
- Испод републичког просјека су регије Добој 41.57%, регија Бијељина 40.81% и регија Бирач 38.48%.
- Најбољи резултати из предмета Језик бошњачког народа остварени су у регији Приједор 56.00%, потом у регији Бирач 52.06%, регији Добој 44,04% и као најлошија регија у експерименталној малој матури регија Бијељина 36.41%.
- Најбоље ријешени задаци су из наставног подручја правопис са укупним процентом 50.16%, потом из књижевности 47.68%, те граматике 42.32%, док су задаци са полазним текстом ријешени са 37.09%, па се закључује да су задаци из правописа и књижевности изнад републичког просјека али су и даље у ниском нивоу постигнућа.
- Задаци основног нивоа тежине су у низу задатака најбоље ријешени са процентом ријешености 64.15%, потом задаци напредног нивоа са процентом ријешености 44.09%, док су изненађујуће најлошије ријешени задаци средњег нивоа сложености са процентом ријешености 35.15% што указује на чињеницу да су поједини задаци који су ученицима били доступни учени напамет, те да ученици који су обухваћени процедуром експерименталне мале матуре нису научили на овакве врсте провјера.
- Задаци средњег и напредног нивоа сложености показују нижи ниво ријешености у односу на републички просјек 45.09%.
- Задаци који су ученицима били познати су ријешени са процентом ријешености 49.92%, док су нове задатке ријешили са процентом ријешености 38.89% што указује на чињеницу да ученици обухваћени процедуром нису навикли нити на овакав вид провјере, нити на захтјеве исказане понуђеним задацима.
- Анализа постигнућа на експерименталној малој матури показује да су ученици четири регије Републике Српске (Херцеговина, Сарајевско-романијска, Приједор, Бања Лука) показали виши ниво постигнућа од републичког просјека, а да тај просјек припада ниском нивоу постигнућа, односно средњем нивоу постигнућа у регији Херцеговина (54.10%).

Експериментална мала матура – анализа резултата

- Анализа постигнућа на експерименталној малој матури из предмета Језик бошњачког народа показује да су ученици обухваћени процедуром показали ниво постигнућа не задовољава са процентом ријешености 43.46%.
- У регијама Приједор, Добој и Бирач уочава се виши ниво ријешености задатака из језика бошњачког народа, док су ученици регије Бијељина испод републичког просјека из овог предмета.
- Задаци који су ученицима били познати су ријешени са процентом ријешености 48.71%, док су нове задатке ријешили са процентом ријешености 38.33% што указује на чињеницу да ученици који изучавају језик бошњачког народа, а обухваћени процедуром нису навикли нити на овакав вид провјере, нити на захтјеве исказане понуђеним задацима.
- Упоредна анализа постигнућа на експерименталној малој матури у школској 2022/23. години је показала да су ученици обухваћени овом процедуром статистички значајно лошије ријешили низ задатака објективног типа од низа задатака из 2019. године.
- Ученици регије Херцеговина ријешили су низ задатака објективног типа са најбољим процентом ријешености и у 2019. и 2023. години.
- Упоредна анализа постигнућа на експерименталној малој матури показује да су ученици обухваћени овом процедуром и 2019. и 2023. године најбоље ријешили задатке из правописа, те да су проценти ријешености били виши од републичког просјека.
- Упоредна анализа постигнућа на експерименталној малој матури показује статистички значајне разлике у ријешености задатака кад се посматрају задаци по нивоима тежине, те се може закључити да су 2019. године најлошије ријешени задаци задаци основног нивоа, док су 2023. године најлошије ријешени задаци средњег нивоа што указује на могућу смањену мотивацију при рјешавању задатака на експерименталној малој матури.

Прилог 1: [Задаци са одржане Експерименталне мале матуре из предмета Српски језик](#)

Прилог 2: [Рјешења задатака са одржане Експерименталне мале матуре из предмета Српски језик](#)

Прилог 3: [Задаци са одржане Експерименталне мале матуре из предмета Језик бошњачког народа](#)

Прилог 4: [Рјешења задатака са одржане Експерименталне мале матуре из предмета Језик бошњачког народа](#)

1. Све школе које су биле обухваћене процедуром експерименталне мале матуре ће вршећи објективну анализу резултата доћи до закључака који ће допринијети бољем постигнућу на провјери коју називамо експериментална мала матура.
2. Потребно је направити анализу и интерпретацију резултата са предложеним активностима и мјерама које треба предузети у оним школама у којима је уочен ниво постигнућа не задовољава.
3. Наставници српског језика и језика бошњачког народа у школама које су биле обухваћене експерименталном малом матуром ће након анализа постигнућа ученика у својим школама извести закључке, утврдити узроке слабих или мање очекиваних резултата како би отклонили узроке у наредном периоду.
4. Све школе обухваћене процедуром експерименталне мале матуре ће тражити начине и моделе појачане мотивације, интересовања, а самим тим и знања ученика кад је у питању рјешавање задатака који су из наставних подручја граматика, књижевност и правопис.
5. Наставници српског језика и језика бошњачког народа ће инсистирати на трајним и стабилним наставничким компетенцијама које се достижу континуираним стручним усавршавањем, као и цјеложивотним учењем са циљем постизања бољих резултата ученика којима предају.
6. Школе ће донијети афирмативне мјере као систем подршке у виду бољих услова за извођење наставе ових предмета чинећи да она буде савременија радећи истовремено на популаризацији и подизању свијести о значају познавања како језика, тако и књижевности.
7. Школе као заједнице могу доносити стратегије и програме који су у складу са актуелним интересовањима ученика, а да те стратегије и програми подразумевају организацију књижевних вечери, школских квизова, читалачких клубова, бесједништва, пјесничке вечери и друго, а све у контексту афирмације садржаја из наставних програма предмета Српски језик и Језик бошњачког народа.
8. У амбијенту наглог развоја информационо-комуникационих технологија ученици најлакше прихватају и најбоље се сналазе примјеном тих технологија па је потребно искористити трендове тако да им се пруже информације и упуте на контролисано истраживање интернет страница чинећи да симулацијама и визуелизацијама са више занимања изучавају задано.
9. Препоручује се анализа резултата по школама водећи рачуна о закључним оцјенама ученика и тако сагледати евентуалне разлике у односу на републички просјек, а потом осмислити начине за ублажавање тих разлика.
10. Како би оцјењивање било још поузданије препоручује се употреба различитих метода и техника за праћење напредовања ученика, при том мислећи на квалитетне помоћне наставне материјале које могу да користе прије свега за формативно праћење.